96

ЯХЬ ЯРЖАШ ЛАТТ!

«Грозпромстрой» треста № 12 йолча гІишлой-монтажни управлене Петросянц Владимир Амбарцумовича кулгалдеча № 1 йолча участка коллектив дика къахьегама толамаш а доахаш къахьегаш я семилетка ворхІлагІча шера хьалхарча деношка.

Къаьстта дика къахьегаш я коммунистически къахьегама цІи яккхара къовсам лоаттабеш йола Котлиров Дмитрий Максимовича кулгаллу монтажни бригада. Йоккхача панелах цар хьалдеш дола 110 квартира йола цІа февраль бетта монтажни балхаш йистедаха дезача, январь бетта дахь доаккхаргда аьнна керда социалистически декхараш тІайийцар монтажникаша. Баьча балхо хьахьокх тІайийца декхараш кхоачашдергхилар. ХІара сменах норма 125—130 процент кхоачаш а еш къахьегаш ба цу коллектива членаш.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) монтажникаш Жуков Николай, Вартанян Абрам, Соболев Валентин, Хачатурян Сергей.

И. Плиева сурт.

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяраи дунен тІа толашагІа йолча стандарташка кхоачаш дика продукци арахецараи вай республике эггара хьалха социалистически декхараш тІайийцар Грозненски химически комбината коллектив я.

Цу комбината цехашта юкъе хьалха латтачарех я № 32—91 йолча цеха коллектив. Цо дошденнад укх шера план 101 процент кхоачашъеи планах лаьрхІачул довш дола спирт 35 процент кІезигдек. Кийч а яь балха юкъехьоргья 6 рационализаторски предложени, цар пачхьалкхенна массехк эзар сом пайда бергба.

Шоаш денна дош кхоачашдара яхье а яьнна къахьегаш я цеха сменаш. Валови продукци арахецара 17 ден план 114 процент кхоачашъяьй цеха коллективо. Іы, электроэнерги, хий кходарах, спирт кІезигагІа доадарах цу юкъа кходаь ахча массехк бІаь сом да.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я В. И. Резниченкос кулгаллу «Г» яха сменеи нов. Цапковас кулгаллу «В» яха сменеи. 17 ден валови продукци арахецара план 116—117 процент кхоачашъяьй цар. Укх бетта план 120 процент кхоачашъе лерхІ смена болхлоша. Цига дика болх беш ба боккхагІбола аппаратчикаш нн. Ханичеви Керимови.

Сурта тІа: боккхагІбола аппаратчикаш Ханичев Виталийи Керимов Януси.

И. Плиева сурт.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШОАТТА 23 ЯНВАРЬ 1965 ШУ № 10 (4024).

Мах 2 кеп.

ХОРЖАМАШКА КИЙЧЛУШ!

МИЛЛИОНАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДЕЯТЕЛАШ

СССР-е март бетта хургда паччахьалкхен Іаьдала моттигашкарча органашкара хоржамаш. Укх шера хьалхарча квартале йистейоал цар полномочей шин шерараха.

Хоржамашта кийчо еча юкъебахача наха мел доккха дакъа лоац хара кхоачам ба дІадахача 1963-ча шера дуккхьал окружнойи участковии хоржамий комиссеита юкъе болх беш 8,5 миллион совгІа маІа саги кхалсаги хилар дагадехача. Цу тайннара, хІара 15-гІа волча харжархочо кхыча массаболча гражданашца цхьана къайлагІа кхадж тоссача дакъа лацарал совгІа хоржамий компани вІаштІехьйоаккхача юкъе болх а бу.

Халкъа Іаьдала моттигерча органий болх тайп-тайпара а дукхача даькъера а ба. Цар терко еш ба хІара дезала къахьегам а быт а. Цудухьа моттигашкарча Советашка депутаталла харжа кандидаташ уттабар чакхдоалл городеи юртеи бахархоша доккха дакъа а лоацаш. Укх гаргтарча шин шера тепа а тешаш шоаш харжа гІертача хІара коммунистахи парте воацачохи доахка политически а гІулакхацара а хІамаш миштад хьожаш тохх цар. Хоржамаш хургда къахьегамхой депутатий краевой, областной, окружной, городской, районни, юрга, поселкови Советашка. КъайлагІа кхадж а тесса харжа депутаташ хургбола Советски Іаьдала моттигера ерриг а органаш 47 эзар совгІа я.

Къахьегамхой депутатий хІара Совет — областной, е городской, е районний, е юрта яр из яле а — шийи территоре тІа йизза а бокъонца а йола да я.

Советски Союзе баха нах дукхагІа хул царца цхьана харжархой а; социализма мехка пачхьалкхен Іаьдала ерригача моттигашкара органаш харжа а царна юкъе ше хержа хила а бокъо я хоржамаш ду ди тІакхоачача хана 18 шу ха яьнна мел волча маІача сагеи кхалсагеи. Хоржамий бокъоний хьакъехьа СССР-е доазонаш увттадац кхал а маІа а хиларах, моллагІча расах е къамах, моллагІа ди лелабеш, хІанз а дІаяхача хана а моллагІа хьал долаш, дийша хиларах, цу е вокх нах бахача пункте яьккхача ханах, иштта кхы долчох. Уж дерригаЗ доазонаш хийра а социалистически демократе принципашца тарлургдоацаш а да, цо лерхІ Советски Союзе дахача дерригача къамех бола мугІарех боа миллионаш, миллионаш бола къахьегамхой пачхьалкхен балха юкъеоза.

1963-ча шера Советий Іаьдала моттигерча органашка 15 республике гІолла хержа вар ши миллион кхоачаш воаца депутат. ХІанз баха нах дукхагІа хиларца, моттигерча Советий состав шеръяларца дувзаденна ши миллион совгІа саг хоржаргва депутаталла.

Совета хІара депутат — из йоккхий пачхьалкхен бокъонаши полномочеши шийна енна вола пачхьалкхен деятель, халкъо хержа саг ва. Царех бизза а ца хаддаш а ший балха тІа пайда а эцаш, цо хьинаре дакъа лоац шийи областа, города, юрта экономически культурнии вахара юкъе тешаме гІулакх ду халкъа.

Яков УЩЕРЕНКО,
АПН комментатор.

АГИТАТОРАШ — КВАРТАЛАШКА

Моттигерча депутатий Советашка хоржамаш дара чІоагІа кийчлуш ба укх деношка Грозненча «Красный молот» яхача заводе. Дуккхача шерашка Іоаяьча опытах пайда а эцаш завода парткомо харжархошца болх беча агитколлективага хьажа а хьежа юха из кердаяьккхай, шерра боаржабаьб агитаторашцара болх.

Инструктивни совещани хинначул тІехьагІа дуккха агитатораш арабаьннаб кварталашка. Шоашоай кварталашка цар дІадовзийтад РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума хоржамаш дара дола Указ, вай мехка а доазол дехьарча а гІулакхех беседаш яьй. Къаьстта дика хьоккхам эца мегаргба агитаторий нн. Лопанника, Ионочкина, Малаева, Дудаладова, иштта кхычар а балхах.

Белгалбаьнна тоабеннаб завода культура ЦІагІеи общежитеи (заведующеш нн. Горбунов, Семенов) агитпунктай болх. ХІанзле а кхоачамбалла Іалашъяьй уж гойтара агитацеца, литератураца, иштта кхы а. Оттаьяча графиках дежурство дІахьо агитатораша.

Укх деношка завода культура ЦІагІа вІашагІкхийтар харжархой РСФСР Лакхехьарча Совета депутатаца Санникова Екатерина Яковлевнайца. Российски Федераце Лакхехьарча Совета сессе балхах дийцар цо. Иштта дукха ха йоаццаш цига вІашагІкхетар хургда Грозненча горисполкома председателаца н. А. А. Нохвищевца а Ленински райисполкома председателаца нов. В. Н. Хайтинаца а.

К. ТИМОФЕЕВ.

ДОТТАГІЛЕН, БАРТ-ЦХЬОАГІОН, ВІАШИ ДЕЧА НОВКЪОСТАЛА ХЬАКЪЕХЬАРЧА ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КОНСУЛЬТАТИВНИ КОМИТЕТА

ЗАСЕДАНЕ ХЬАКЪЕХЬА

ВАРШАВА. (ТАСС). 1965 шера 20 январе тІеххьара заседани хилар доттагІлен, барт-цхьоагІон, вІаши деча новкъостала хьакъехьарча Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитета.

Заседане дакъа лаьцар:

Болгаре Халкъа Республикагара — Болгаре коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, Министрий Совета председатела нов. Тодор Живкова, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. Иван Башева, халкъа оборона министра нов Добри Джурова, Польски Халкъа Республикерча НРБ посола нов. Демир Янева;

Венгерски Халкъа Республикагара — Венгерски социалистически болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара, Революционни болхлой-ахархой правительства председатела нов. Янош Кадара, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. Янош Петера, оборона министра нов. Лайош Цинеге, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитела нов. Карой Эрдеи, Польски Халкъа Республикерча ВНР посола нов. Ференц Мартина;

Германски Демократически Республикагара — СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара, Пачхьалкхен совета председатела нов. Вальтер Ульбрихта, Министрий Совета председатела нов. Вилли Штофа, Министрий Совета председатела заместитела, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра доктора Лотар Больца, къаман оборона министра нов. Гейнц Гофмана, СЕПГ ЦК Политбюрорча арахьарча политически дешай комитета председатела нов. Герман Аксена, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра хьалхарча заместитела нов. Отто Винцера, СЕПГ ЦК дунен халкъашта юкъерча гІулакхий отдела заведующе нов. Петера Флорина, Польски Халкъа Республикерча ГДР посола нов. Карла Мевиса;

Польски Халкъа Республикагара — ПОРП ЦК Хьалхарча секретара нов. Владислав Гомулкас, Министрий Совета председатела нов. Юзеф Циранкевича, ПОРП ЦК секретара нов. Зенон Клишкос, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. Адам Рапацке, къаман оборона министра нов. Мариан Спыхальске;

Румынски Халкъа Республикагара — Румынски болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара, Пачхьалкхен совета председатела нов. Георге Георгу-Дежа, Министрий Совета председатела нов. Ион Георге Маурера, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. Корнелиу Мэнеску, герзашцарча низий министра нов. Леонтин Сэлэжана, Польски Халкъа Республикерча РНР посола нов. Георге Диаконеску;

Советски Социалистически Республикий Союзагара — КПСС ЦК Хьалхарча секретара нов. Л. И. Брежнева, СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина, КПСС ЦК секретара нов. Ю. В. Андропова, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. А. А. Громыкос, СССР оборона министра нов. Р. Я. Малиновске, Польски Халкъа Республикерча СССР посола нов. А. Б. Аристова;

Чехословацки Социалистически Республикагара — Чехословаке Компарте ЦК Хьалхарча секретара, ЧССР президента нов. Антонин Новотне, правительства председатела нов. Йозеф Ленарта, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра нов. Вацлав Давида, къаман оборона министра нов. Богумир Ломске, Польски Халкъа Республикерча ЧССР посола нов. Оскар Елень.

Заседане балхаца иштта дакъа лаьцар Варшавски договора вІашагІтехача герзашцарча низий главнокомандующе Советски Союза маршала А. А. Гречкос.

ТІеххьарча заседане кулгаш яздир дийцача дешаех цхьана оттаьча, текст кепа тохаргйолаш йолча коммюникена.

Вежарашха долча доттагІлен а хьежача дерригача дешаех хетараш бокъонца цхьатара долча а хьалашка чакхбаьлар Политически консультативни комитета болх.

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КОНСУЛЬТАТИВНИ КОМИТЕТА СОВЕЩАНЕ

КОММЮНИКЕ

ВАРШАВА, 21 январь. (ТАСС). 1965 шера 19—20 январе Варшава заседани еш хиннача, доттагІлен, барт-цхьоагІон, вІаши деча новкъостала хьакъехьарча Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитето дийцар цхьайолча пачхьалкхенаша — Къилбаседа-атлантически пакта членаша НАТО дуккхача оагІорахьара ядерни низаш вІашагІтоха лерхІача планашца дувзаденна отташ латта керда хьал а хІаьта иштта, нагахьа санна цу тайпара планаш чакхъяьхачул тІехьагІа машара гІулакха дала тарлуш дола зуламаш а. Цунах дувц Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитета совещане коммюнике тІа.

ХІанзарча этапе дунен халкъашта юкъера событеш дегІаахара керттера тенденци я, йоах документа тІа, машар лоаттабари чІоагІбари духьа къовсам лелабеш дола низаш дукхагІа хилар. Даим чІоагІлуш хьабоагІа машар дукха беза политика лерагІа чакхйоахача социалистически мехкий низ. Дунен халкъашта юкъера гІулакхаш тоадара хьдда тІехьалатт Европаи кхыча мехкийн коммунистически партеш а халкъа адамаш а. Машар чІоагІбара доккха новкъостал ду Азе, Африка, Латински Америка шоай лоІамерча пачхьалкхенаша.

Цунца цхьана дикка хьинар совдоахаши къахьегаши да дунен халкъашта юкъера хьал дунен тайп-тайпарча районашка толхаде гІерташ дола империалистически низаш.

Империализма агрессивни политика чакхйоаккхача къаьстта дакъа кхоачаду, йоах коммюнике тІа, НАТО дуккхача оагІорахьара ядерни низаш вІашагІтохара планашта. Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхенаша лоархІ, США-аи Малхбузен Германеи доал деча гІозараша чакхъяха гІерта дуккхача оагІорахьара НАТО ядерни низаш вІашагІтохара планаш Европерчеи дерригача дунен тІарчеи машара гІулакха цІенхашттара кхерам хилар. МоллагІча форме теха а дуккхача оагІорахьара ядерни низаш вІашагІтохар ядерни герз доаржаделга, белггала аьлча, из герз малхбузенгермански милитаристашта дІалулга хургдар. Варшавски договора юкъе дакъа лоаца пачхьалкхенаш хьдда духьала я моллагІча формехьа денна а Германе Федеративни Республикага ядерни герз далара. Дерригача халкъий овлангарча хьашташа дІадех НАТО дуккхача оагІорахьара ядерни низаш вІашагІтохара планаш ютилга, йоах коммюнике тІа. Цхьабакъда, нагахьа санна НАТО членаш йола пачхьалкхенаш машара хьаштаита духьал а яьнна, дуккхача оагІорахьара ядерни низаш вІашагІтохара планаш чакхъяхара наькъа тІа йоале, моллагІча форме из дойя а тІаккха Варшавски договора юкъе дакъа лоацаш йола пачхьалкхенаш, цунах Европерча машареи кхерамзлени гІулакха доккха зулам дала тарлуш хиларах, шоай кхерамзле лораергйола гІулакхаш чакхдаханза яргьяц.

Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений арахьарча политикана керттера дагалаттар да, йоах дІахо коммюнике тІа, шоай мехкашка социализми коммунизми хьалъяра маьрша хьалаш Іалашделгеи машар безача дерригача халкъий вІашагІтехача низашца адамаш дунен ядерни тІема кхерама кІалхардоахилгеи.

Советски Союзои Варшавски договора юкъе дакъа лоацача вокх пачхьалкхенашеи дуккха предложенеш тийннай дунен халкъашта юкъера гІулакхаш тоадара. Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхенаша дІахо а хьаллоацаргда чакхдаьхачул тІехьагІа дунен халкъашта юкъера кхоккам кІаьдбергболаши сихдаь хьадеш латта гера соцадара а массане а цІендаь гера дІадаьккхара а аьттув бола хьалаш хулийтаргдолаши дола гІулакхаш.

Политически консультативни комитето дІакхайкаду, империалистически кхерам тІалатташ хиларах социалистически мехкаш шоайла йизза барт-цхьоагІо йолаши мутІахьеи хилар а, хІаьта империалистически гІозараш из мутІахьал дохаде гІертарах хІама хург ца хилар а, белгалдоаккх цу документа тІа юххера а.

ОАХА ХЬАЛЛОАЦ

Къахьегама сийлен толамашца белгалдаьккхар семилетка ялхлагІа шу «Горскнефта» НПУ коммунистически къахьегама цІерахча мехкдаьтта промысла болхлоша, инженерно-технически болхлоша Коммунизма материально-технически база хьаяраи кердача общества саг хьалкхевараи йола КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра шоай къахьегама толамашца дизза дакъа лоац мехкдаьтта промысла коллективо.

ДІадахача 1964-ча шера мехкдаьтта даккхара план 21-ча декабре кхоачашйир тха коллективо. 1963-ча шераца нийсдича 96,9 процент дегІаденад мехкдаьтта доаккхалга, хІаьта попутни газа утелизаци елга — 178,6 процент. Планал совгІа итташ эзараш тонн мехкдаьттеи цхьа миллион кубометр гази еннай Даьхенна. Планаца нийсдича 1.4 процент лакхъеннай къахьегама овсарле.

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра Грозненски химически комбината коллективо даь кхайкарали Москверча ткъо, Ленинградерча барайтта предприяте 3—4 шера арахецаш йола лоархІамегІара продукцеш дунен тІа эггара дикагІа йолча стандарташка дІакхоачаяра тІехьара болам хьал а лоацаш тхоай торонашка юха хьажа а хьежа лоархІамегІарча продукцей хьакъехьа декхараш тІаэц оаха:

Планал совгІа массехк эзараш тоннаш мехкдаьтта даккха; шера планал совгІа бІаьш эзараш кубометраш газ яккха; мехкдаьтта тоннага дІадодар 0,5 процент лохде; 0.5 процент къахьегама овсарле лакхъе; скважинашта лаьттан кІалха ремонт яра йолча спуско-подъемни операцей нормаш 105 процент кхоачашъе; болх беш волча 4 сагах цаІ рационализатор хургвола гІулакхаш де; коммунистически къахьегама производства культура тІехдика мара продукци ара ца хецара, хІара производства участок комплексний экономически эффект йолаш хилара доккхий балхаш де доладаьд промысле.

Д. ГАБАЕВ,
промысла заведующи.

УСТАНОВКАЙ ТОЛАМ

ВорхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинар кхо ца деш къахьегаш я крекинг-завода коллектив. Дукха хана денз хьайоагІа из пачхьалкхен плани социалистически декхараши тІехкхоачашдеш. Къилбаседа Кавказа совнархозеи облсовпрофеи ахчан преми елар цунна соахка кхоалагІча квартале дика къахьегама толамаш дахарах, хІаьта 1964 шера йиълагІча квартале баьча балха итогаш а яь Ерригсоюзни преми яла оттаьй цунна.

Укх шера уж къахьегама темпаш лох ца еш къахьегаш ба технологаш. Укх байнача ах бетта планал совгІа арахийца продукци бІаьш тоннаш я. ХІанз ерригача цехашка собранеш а еш тІаэцаш ба ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра бола химически комбината коллектива болам.

Завода установкай коллективашта юкъе хьалха латташ я коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю № 5 йолча установка коллектив. Февраль бутт болалуча хана ворхІ шера план кхоачаш а яь 1966-ча шера чотах болх бе лерхІ цо. Февраль бетта ворхІ шера план кхоачашъе социалистически декхараш тІайийцад Янушевич Лидияс кулгалдеча стабилизаце установка коллективо а.

Дика къахьегама толамаш даха вІаштІехьдоал бригадашта, установкашта, сменашта юкъе социалистически яхь йоаржаярах. Соахка йиълагІча квартале 24-негара 33-нега кхаьчар коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю коллективаш. Из сийлен цІи яьккхар нов. Тульскаяс кулгалдеча № 43—2 йолча установка, очистительни установка, №№ 1, 3 йолча цехий лабораторей коллективаша.

Цу юкъа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи яьккха 200 болхло ва. Лакха къахьегама толамаш доах пар шоай квалификаци лакх а еш, царех цхьаболчарех инженераш хул. Царна юкъе ва хьалха воккхагІвола оператор хинна Затолкин Александр, лаборантка хинна Родочинская Татьяна, кхыбараш.

ХІара смена нормаш тІеххоачашъеш дика къахьегаш ва коммунистически къахьегама ударник сварщик Забелин Алексей, оператор Губарева Вика, машинист Бесчасный Борис, кхы дуккха бараш.

Ч. СЕРГЕЕВ.

Р. Зорге кулгал а деш болх баьча разведывательни организаце членашта СССР-а орденаш ялараx дола

СССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Р. Зорге кулгал а деш хиннача разведывательни организацена юкъе Сийлахь-боккха Даьхен тІом тІабоагІча юххье а из лаьттача хана а денал долаши толамцеи болх баьча:

Германски Демократически Республика гражданина Макс Клаузена

ЦІеча Байракха орден,

Югославски гражданина Бранко **Вукелича** (венначул тІехьагІа).

Даьхен ТІема цхьоалагІча степена орден,

Германски Демократически Республика гражданкана Анна Клаузена

ЦІеча Седкъа орден лойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лакхехьара Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 шера 19 январь.

МАКС КЛАУЗЕН

АННА КЛАУЗЕН

ГІорваьнна вовзаш волча советски разведчика Рихард Зорге цІи СССР-е сийза ца Іеш, шерра йовзаш я доазол дехьарча дуккхача мехкашка а. Цунца цхьана денал долаш болх беш хиннав югославски журналист Бранко Вукелич а, мари сесаги дола Клаузен Аннеи Макси.

Бранко Вукелич Белградерча «Политика» яхача газета, «Ви» яхача французски журнала викал вар, цо теленовкъостал дора французски телеграфни агентства викала. Гитлеровски Германе посольстваи японски контрразведкаи оагІонгахьара шийх къаьстта дегабуам ца байташ вола конспиративни квартира да вар из, цига вІашагІбетталора советски разведчикаш, цар йиш хулар къамаьлаш де, хиланза яргйоаца сведенеш вІаши йовзийта, кердача операцей планаш увттас.

1941-ча шера Бранко Вукелич японски Іаьдало разведывательни балха юкъе дакъа лоацаш хиларах лаца а лаьца, валлалца чувалла суд йир. 1945-ча шера 13-гІча январе японски набахта велар из.

Р. Зорге кулгалдеш хиннача разведывательни организацена юкъе денал долаши толамцеи болх баьча югославски гражданина Бранко Вукелича Даьхен ТІема цхьоалагІча степена орден ялар — из да фашизманеи милитаризманеи духьал лоаттабаьча къовсаме цо даь денал долча гІулакхий де а доагІаш сий дар.

Ший ханнара бола миллионаш боа кагий нах санна, слесара ученик хинна зІамига саг Макс Клаузен а дунен хьалхарча тІема окопашка нийсвелар. Цох радист хилар. Цу профессе боккха лоархІам хилар дІахо додача цун дерригача вахара юкъе.

Кайзеровски Германи ийшачул тІехьагІа Макс Клаузен бе болх боаца саг вар, хІаьта цул тІехьагІа торгови флота моряк хул цох. 1927 шера Клаузен эггара хьалхагІа Советски Союзе воагІа. Цунна бовз советски нах, вай мехка вахар. Гамбурге юха цІавахачул тІехьагІа Германе Коммунистически парте вода М. Клаузен.

1929-ча шера Макс Клаузен Рихард Зоргеца вІашагІкхет. Цу хана денз лаьцача денга — 1941-ча шера 18 октябрга кхаччалца даиман хІана дац аьнна вІашагІ ца къасташ цхьана болх бу цар. Іалаьмате дика радист, къонахчал дола саг, талант йола газетчик волча Макс Клаузена чоалханерча хьалашка центрга дІакхоачийт Зорге группо гулъяь боккха лоархІам бола сведенеш. Цу къовсаме тешаме новкъост я цун сесаг Анна Клаузен, цо ше цхьаь кхоачашъю хала йола дуккха а разведывательни заданеш.

Ший гІулакх бакъхиларах бІу боларо, коммуниста хила доагІаш дола денал хиларо ца вохаш лоаттавайт Макс эггара халагІа дола гІулакхаш тІаэйттача а. Хала цамогаш волча хана валлалца чувалла суд ю цунна, хІаьта А. Клаузена — кхо шу.

Милитаристски Япони ийшачул тІехьагІа мари сесаги дола Клаузен набахтара мукъабоалийт. Мукъабаьлча уж цІабоагІа Макса дай-мехка, хІанз Германски Демократически Республике бахаш а ба. Мари сесаги дола Клаузен Германе социалистически цаІ йолча парте членаш а ГДР-е социализм хьалъераш а ба.

Советски пачхьалкхено деннача доккхача совгІаташа тешал ду легендарни разведчик хиннача Рихард Зорге денал дола гІончаш, фашизмана духьала лоаттабеча къовсаме къонахчал дола бІухой болча мареи сесагеи Клаузенар даьча денал долча гІулакхашта. (ТАСС).

АДН—ТАСС сурташ. (Архивера сурташ).

КЕРТТЕРА ДАР— ЭКОНОМИКА

Вай хьамсарча парте даим лоархІам беш да продукцега дІабода мах лохбари рузкъан кхомбари.

Из кхета а деш Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьтта промышленноста предприятешта юкъе йоккхагІчарех лоархІача тха Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективо дика къахьийгад арахецача продукцега дІабода мах лохбара укх дІадахача семилетка шерашка.

Завода балха юкъе массехк технически мероприяти яхьара чотах лакхъеннай цехий, установкай производственни мощносташ, тоаеннай продукци арахецара технологи.

Производства экономика лакхъяра хьинаре къахьийгад завода рационализатораша, новатораша. ВорхІ шера план йолаелча денз цар тийпача предложенеех кийчъяь мероприятеш 4270 я. Цар дикка лохбаьб арахецача продукцега дІабода мах, цо вІаштІехьдалийтад, паччахьалкхенна кхо миллион сом ахча кходе.

Бедали тайп-тайпара реагенташи кхоачамболлаш ца хилар бахьан долаш чІоагІа тІехьатеттар дІадахаца шера деш хинна балхаш, хІаьта а валови продукци арахецара шера план 100,4 процент кхоачаш а еш арахецача продукцега дІабода мах лохбарах пачхахьалкхенна кходаь ахча 73 эзар сом да. Из къахьегама толам баккха вІаштІехьдаьлар хІара болхлочо, инженерно-технически болхлочо творчески дика къахьегарах.

Масала, арахецача продукцега дІабода мах лохбара лоархІаме да йовш хинна электроэнерги, Іы, доагор кходар. ДІадахача шера йиълагІча квартале экономически ресурсаш кхояра шин бетта общественни хьажар хилар. ЙІовхала энерги—Іы кІезигагІа йоаяра болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха кийчъяь рационализаторски предложени 51 я. Керттера теркам тІабахийтабар Іы ца йойтара.

Общественни хьажаро боккха пайда бир завода. Сернокислотни алкилировани установкаша арахеца продукци дунен стандарташка кхоачаш я.

Дукха хана денз къахьегаш бар специалисташ турбинаша беш бола болх тоабара. Завода новатораша Башилов Игора, Родионов Юре, Дегтярев Владимира, кхычар боккха мах бола предложенеш балха юкъейихьай. Электрически энергеца контактораша беча балха расчет йир. Цхьан установке Іанара турбина метта дІаоттабир электромотор. ХІанз машинист хьежа везаш хилац беча балхага. Хьалха дІаяхача хана дукха къахьега дезаш хинна ремонт яра балхаш дикка аттача дьннад.

ДІадахача шера общественни хьажар долча хана завода иккаца кхаь Іанара турбина метта электромотораш оттадир. Кхыча установке латтача кхаь турбина метта укх бетта кхы а кхо электромотор оттабергба. Цо вІаштІехьдоалийтаргда йовш йола Іы шера 19 эзар тонн кІезигъе, паччахьалкхенна 37 эзар сом ахча кходе.

Іы кхоъра боккха мах бола мероприяти кийчъеш я завода болхлоша нн. Смычкова, Щербинина, Маркарьяна еннача предложенеех. Цар лаьрхІад очистни сооруженей объекташка йІовхал телара Іанара метта дІайха хий хилийта, из Новогрозненски ТЭЦ-е юха чудоагІача хана шеллу.

Из мероприяти балха юкъейихьача торо хургья 14 эзар тонн Іы кхое, хІаьта пачхахьалкхенна кходеш дола ахча 28 эзар совгІа сом хургда.

ЙІовхала энерги кхояра уж санна йола массехк мероприяти балха юкъеяхьа лерхІ укх шера а. ДІадахача шера балха юкъейихьача мероприятеша торо хилийтай 28 эзар совгІа тонн Іы кхое. Укх шера балха юкъехьоргья шера 150 эзар совгІа тонн Іы кхоергйола мероприятеш. Цо вІаштІехьдоалийтаргда арахецача продукцега дІабода мах дикка лохбе.

Энергетически ресурсаш кхояра йола резерваш кхы дукха я завода хІара участке. Цахадаш уж хьагуча а йоахаш балха юкъе кхахьа еза, цунга хьежжа дарегІен дикагІен хургья арахеца продукци.

Грозненски химически комбината коллектива болам дог раьза хинна хьал а лаьца тха завода участкай, установкай коллективаша шерра социалистически яхь йоаржаьй семилетка тІехьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. ДІадахача шера даьча балхий итогаш а я, уж декхараш кхоачашдара керда социалистически декхараш тІайийцад оаха.

Л. КУРАЧИНСКИЙ,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода директора заместитель —керттера экономист.

ЛАКХАГІА ХУРГДА ТОЛАМАШ

Укх деношка Старопромысловски района «Пролетбат» цІерахча культура ЦІагІа хилар буров деттарий, мехкдаьттахой, района предприятей болхлой профсоюзни конференци.

Профсоюзни организаце баьча балхах лаьца доклад йир Старопромысловски мехкдаьттахой объединенни промкома союза председателя нов. Никулочкина.

Докладчика а пренешка къамаьлаш даьраша а белгалдаьккхар района мехкдаьттахоша дІадахача шера дика къахьегама толамаш даьха хилар. Мехкдаьтта даккхара шера план 103 процент кхоачаш а еш, планал совгІа арахийца продукци итташ эзараш тоннаш я. Планал совгІа яьккха газ массехк миллион кубически метр я. Къахьегама овсарле планах лаьрхІачул 4 процент лакхъеннай. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах кходаь ахча эзараш сомаш да.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю нов. Хачатурова кулгалдеча Хаян-Корт яхача участка коллектив. Планал совгІа арахийца «Іаьржа дошув» дукха тоннаш я. Иштта дика къахьегарах пхи бІаь сом преми елар царна. Хаян-Кертерча № 31 йолча скважина планал хьалха бурув теха даккхара бурув деттараштта 4 бІаь сом ахча деннад.

«Старогрознефта» НПУ, «Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахошта юкъе хиннача социалистически яхье хьалха лаьттаб тха мехкдаьттахой.

Даьха къахьегама толамаш дика дале а цхьацайолча предприятеша даьха къахьегама толамаш во хилар белгалдаьккхар докладчика.

Пренешка къамаьл дир вышкомонтажни цеха болхлочо нов. Комарова. Цо дийцар дІадахача цхьан шера шоай коллективо цхьайтта скважина хьалъяь хилар. Дукха халонаш нийсъеннай беча балха юкъе кховчамболлаш йоккха блокаш ца хилар бахьан долаш. Цу гІулакха бехке ва бурув деттача контора начальник нов. Терентьев, вышко-монтажни цеха начальник нов. Кисаев. Цо критика йир ОРС-а баьча балха а.

Делегатка Оскарова Тумишас критика йир «Старогрознефта» НПУ кулгалхошта, наьха хьашташ кхоачашдара цар деш хІама ца хиларах. Бутенко яхача поселке кхыметтел телефон а яц, из чІоагІа эшаш я, нагахьа сяг цамогаш хилча.

ЦхьоалагІча промысла болхлочо нов. Родина дийцар шоай коллективо даьхача къахьегама толамех лаьца. Цар цхьан бригадо шера планал совгІа даьккха мехкдаьтта массехк бІаь тонн я. Из деррига къаьнача фондах пайда эпаш а даьккхад.

Иштта пренешка къамаьл дир транспортни конторерча болхлочо нов. Боголепова, кхычар. ДІадахача шера нийсденна кхоачамбоацараш дІа а даьха, укх шера къахьегама толамаш совдаха лаьрхІар конференце дакъа лоацаш хиннараша.

А. ТИЩЕНКО.

ФОТОРЕПОРТАЖ

Хьинар совдоахаш

ГРОЗНЕНСКИ «Электроприбор» яха завод вай городерча промышленни предприятей къонагІчарех я. Дикеи тІехдикеи я арахеца продукци. Шерагара шерга дикагІа хул завода коллективо доаха къахьегама толамаш. Масала, дІадахача шера валови продукци арахецара шера план 11-ча декабре кхоачашйир, къахьегама овсарле лакх а еш, арахецача продукцега дІабода мах лохбарах кходаь ахча 92,7 эзар сом да. Укх шера уж къахьегама толамаш кхы а совдоах болхлой дошо кулгаша. Масала, № 1 йолча цехе мугІара латтача станокашта беррига теркам тІабахийта болх беш ба инструментальни участка токараш. Юкъ-юкъерча станокаш тІа латт вымпелаш, цар тІа яздаь да коммунистически къахьегама ударник аьнна, шоллагІчар тІа яздаь да балха тІа даим хьалха латташ ва, хІаьта вокхар тІа дикагІвола токарь, слесарь е фрезеровщик ва аьнна.

Царех цаІ ва укх сурта тІара токарь - инструментальщик Некредин Михаил Сергеевич. Боккха гув оатхалаш я цун станока юхе делкъа ха хилалехьа цо хьаяь. Шозза совдаьккхад цо тахан ший хьинар. ЧІоагІа дог гІоздаьнна ва Михаил. Тахан деза цІей да са, — йоах нов. Некредина. — КПСС членала дІаэцаш ва со. Цудухьа дош деннад цо сменах шин норма кхоачашъе.

Цу участке болх беш ва 55 саг слесараш, токараш, фрезеровщикаш, кхыбола говзанчаш. Царех дукхагІбараш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаеш ба. Царна юкъе эгтара хьалха из сийлен цІи яьккхачарех ва Михаил.

Иштта дика къахьегаш дукха болхлой ба мастера Крупцев Викгора кулгалдеча автоматни участке а. ШоллагІча сурта тІара Ефимцев Александри Палеол Валентини завода къона специалисташ ба. Цхьайтта класс а яьккха уж балха баьхкар укх шера цу заводе. Цхьа бутт совгІа ха ялалехьа автоматчика говзал дика караерзайир. ХІанз балха тІа хьалха латтачарех ба уж. ЧІоагІа безабеннаб тхона завода болх, — йоах Александреи Валентинеи. Цудухьа тхоай балхаца айхха бувзам болча мехкдаьтта института факультете деша даха лаьрхІад оаха, — йоах цар. Из кхоачашдара кийчо еш ба уж.

Цхьаккха минут ха зехьа йоаяц къонача болхлоша. Балхара мукъа баьлча завода художественни самодеятельносте дакъа лоацаш хул. Цул совгІа укх шера моттигерча харжамашка къахьегамхой кийчбара агитационни болх дІахьош ба уж. Мишта кхоачашду оаш агитатора декхараш аьнна даьча хаттара жоп а луш, Александра йоах: «тха участкерча агитаторашта юкъе тхоашта тІадилла декхараш эттара хьалха кхоачашдаьчарех да тхо. Царна тІадилла декхар даим толамца кхоачашду комсомольцаша.

Грозненски химически комбината коллектива болам хьал а лаьца укх шера план ханал хьалха кхоачашъяраи дика продукци арахецараи керда социалистически декхараш тІайийцад завода болхлоша. Цу даькъе хьинар кхо ца деш къахьегаш ба Гребнева Нина Петровнас кулгалду сборочни участка коллективера кхалнах.

Къаьстта дика къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара къовсам лоаттабу Приходько Тая. Цо кийчъяь электроприбораш тІехдика хул. Продукци дика хилийтара боккхача теркамца болх беш я хІанз Тая. 3-ча сурта тІа гуш я из.

Семилетка тІеххьарча шера хьалхарча бетта доахача къахьегама толамаша дог гІоздоаккх. Завода коллективо январь бетта 20 ден план тІеххкоачашъяьй, планал совгІа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я.

Б. Костоева текст.
И. Плиева сурташ.

Рационализацена — никъ

Грозерча мехкдаьтта чакхдоахача заводашта юкъе къаьнагІчарех завод я тха яр. Шерра-шера дегІаух завода установкай мощносташ, лакхагІа хул къахьегама овсарле, дукхагІа хул арахецача продукце ассортимент.

Толамца чакхдаьккхар дІадаха шу завода технологаша. Валови продукци арахецара семилетка ялхлагІча шера план 100,9 проценти къахьегама овсарле лакхъяра план 101,2 проценти кхоачашъяьй.

Уж къахьегама толамаш доахача дизза дакъа лаьцар завода рационализатораша. Духхьала дІадахача шера балха юкъейихьача рационализаторски предложенеша пачхахьалкхенна баь пайда 133,9 эзар сом ахча да. Рационализатораша балха юкъейихьача предложенеша вІаштІехьдалийтар эзараш тоннаш Іы, 197 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Производствана дукха зе а ца деш рационализаторий новкъосталца № 9 йолча установкана реконструкци ярах деннеи буси цо арахеца бедал бІаьш тоннаш дукхагІа хилар, хІаьта № 8 йолча установкана реконструкци ярах цу юкъа арахеца продукци а дикка совъяьлар. Царна реконструкци еча белгалбаьнна ба рационализатораш нн. Дудник, Штейнгарт, Куравина, кхыбараш.

Рационализаторий балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш ба комсомольцаш. Беличкова, Бычкова, № 8 йолча установка начальник Хаджиев Султан. Установка технологи дика харал совгІа, беча балха схема эргайоаккхаш дукха къахьийгад Султана. Соакха цо балха юкъейихьай 16 рационализаторски предложени. Цар баь пайда итташ эзараш сомаш ахча да. ХьалхагІе а бедал йІоахъяра йолча йІовхалаобменникашта обвязка яра схемага хьажа а хьежа, дикагІа пайда бергболча бесса эргаяьккхар из. Цу предложене шера беш бола пайда 8117 сом ахча да.

Цхьаькха масал доаладергда вай. Установке цкъа пайда ийцача технически хих шозлагІа пайда эц хІанз. Нов. Хаджиева еннача рационализаторски предложенех скруббер чу хий дІателаш болх беш йола насос дІаяьккхар, из ца эшаш пайда эца вІаштІехьдалийтар цу предложене. Кхы а дукха предложенеш балха юкъейихьай цо. Цар торо хилийтай шера 115 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое.

Дика гІулакх дІадоладир дІадахача шера парафинови цеха къоначча технологаша нн. Балаяни Александра, Михин Константина. Шана генератора технологически механически расчет делаергйолаш болх вІаштІехьбаьккхар цар, цехе ша хьабе болабир. Цо торо хилийтар лабораторена ахкана замалахь шанца Іалашо е, ша хьакхухьача транспортага дІадодар кходе.

ДІадахача шера рационализаторски предложенеш еча дакъа лоацаш хилар 316 саг, царех 237 болхло а волаш. Къаьстта боккха пайда луш предложенеш балха юкъехихьай ремонтни цеха слесараша, токараша. Царна юкъе ба нн. Баженов, Назаренко, Рогозянов, кхыбараш.

Рационализатораша даьха къахьегама толамаш дика дале а, кхоачашде деза хьалхашка латта декхараш дукха да. Рационализаце балха ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъе лерхІ рационализатораша. Уж декхараш кхоачашдара балха юкъе нийсденна кхоачамбоацараш дІадаха деза. Цхьацайолча хана дукха гоаю предложенешка ца хьожаш, цу гІулакхо балха юкъе ца хьош тІехьатетт уж. ХІанзлехьа а дукха предложенеш я кийчъяь, царга хьажа а хьежа сиха балха юкъеяхьа еза уж. Кхоачамболлаш материалаш, турбаш, задвижкаш ца хиларо а новкъарле ю рационализаци дегІаяхувлара.

Л. ШАХОВА,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода рационализаце инженер.

КОСМОСЕ ДАХАРГА ХЬЕЖАШ ДА ТХО

1965 шу мехка гІолла гІа боахаш доагІа. Керда шу — керда планаш, керда открытеш. Мишта хургда ер шу космос караерзаерашта? Кепа йоазон кердадарий Агентствас дийхад Гагарин Юрега — космосе эгтара хьалха никъ биллача сагага цхьадолча хаттарашта жоп далар.

Хаттар: Миштай советски наха космос караерзаяра итогаш?

Жоп: Советски искусственни спутник урагІъяхийтача дийнахьа денз дІадахача ворхІ шера вай космонавтика гаьнна хьалхаяьннай. Цу хана чухь урагІ а яхийта орбита тІа яьккхай итташ гІайтта лелаш йола тайп-тайпара аппараташ. Духхьала «Космос» яхача серех йола спутникаш 50-нел тІех урагІъяхийтай СССР-е. Атмосфере, Маьлха телача корпускулярни зІанарашка, магнитни михашка, полярни сияница (лир дагарца), Лаьттан радиационни тІехкарашка цу шин тайцарча космически кемаш кхыча планеташта долхача хана нийслургйолча барьера чу — хулаш йолча процессех Іалаьмате дика сведенеш тийннай вай космически Іилманна цар. ХІанз каст-каста нийслуш хІама да цхьан ракетаца кхо спутник космически орбита тІа йоаккхилга. Советски Іилмано эгтара хьалха хьайир лаьттанна уллуврча космически аренашка стабилизаци еги шерра маневраш елги Іалацдаь «Полета» типах йола управлени еш йола космически аппараташ. ХІанз ала йиш я Веселенни аренашкара Іилман экспедицей ха хьаккхьчай аьнна. Вай дукха моттигаш йолча «Восход» яхача кема ший борта тІа кхо космонавт — инженер, Іилмахо, лор а волаш космосе яхар. Хетаргахьа, гаьна яц хан-ханнахьа Іилман экспедицеш космосе ухаргйола а, хІаьта деноши бийсаши даьха ца Іеш, кІираш а беташ а доахаш уж кемаш леларгдола а ха. Са новкъостий космосе баха «Восход» яха космически кема эргадаьккха тоадаь хилар белгалдаккха безам ба са. Кема тІа яр Лаьттанца бувзам лоаттабара йола дикагІа нийсъяь система, кема чухь космонавташа шоайла къамаьл дара бола бувзам. Цхьацца космонавт чу волча кабинашка уж кхоачамаш эшацар. Кабина чура телевизионни установкаш а дикка тоаяь эргаяьхаяр: дикагІа болх бора, хьагойтар къаьгагІа дар. Космонавташ эгтара а хьалха Іобессар кема борта тІа баггІаше а нулеви сухал мара йоацаш. Пресс-конференце Комаров Владимира аьннача тайпара, лифт сацар санна мара ца хеташ селла тайжа Іобессаб уж. Бакъдар, аьлча из-м вай конструкторий боккха толам ба. «Восход» хи тІа а Іодосса йиш йолаш дар. Цу гІулакха мел эша системаш яр цун.

Сихача темпашца дегІайоагІа космонавтика, хьакхоачаргья Бетта тІа, Марса тІа, Венера тІа космически экспедицеш гІоргйола ха а. Цу ханага дІакхачалехьа тахка, йовза езаш йола технически, биологически, медицински проблемаш кІезига яц. Іилмахой дІахо а болх беш ба космически бувзама средстваш полета управлени яра способаш, информаци хьанйяреи дІаяллареи методаш, тайп-тайпара йола космически полеташ яра кхыйола проблемаш дІахо а тоаяра тІехь. Со тешаш ва, низ болча кемаша саг сигаларча кхыча планеташ тІа вугаргвола ди хьаоттаргхиларах. Кхоачашхурда адамашта дага мел лаьттар: нах кхоачаргба вай даиман йолча спутника — Бетта тІа, тамашийнарча Венера тІа, «лаьттанна тара йолча» Марса тІа, маьлха системе хьахургья Константин Циолковскена дукха дагаяьхка йоккхий автоматически станцеш-спутникаш. планеташта юкъера поездаш, нах чу бахаш йола спутникаш, хІаьта вай Лаьттах маьлха система столица а хургья.

Хаттар: Хьона хетаргахьа, фуд планеташта юкъера рейсаш яра де дезараш?

Жоп: Де дезараш Іалаьмате дукха да. Эгтара а хьалхагІа, моллагІа яле а цхьан планета тІа космонавташ маьрша Іобоссара кхерамзленни, хІаьта иштта уж юха цІабахкараи тешаме кийчо е еза. Из кийчо еча Іалаьмате дика пакъаяргья тайп-тайпара автоматически системаш. Масала, Бетта тІа Іовоссача хана сагал тешамегІа хургья автоматика. Из уйла йолаш ба цхьаццабола советски Іилмахой. Сона хетачох, эгтара а лоархІамегІчарех цхьа декхар — орбита тІа кемаш «вІашагІхоттар». Космонавтикапа лард еллача Константин Циолковске яьхад: гаьнара космически наькъаш дергда, хетаргахьа, Лаьттанна гонахьарча орбита тІара дІа. Петта лелаш йола аппараташ орбита тІа хьагул а еш, цул тІехьагІа кхыча планеташ тІа яха наькъа арайоврг1я уж. Кемаш вІашагІхоттара массехк способ хила йиш я. Царех цаІ я укх тайпара: лаьттан орбита тІа хьалдохийт цхьа космически кема. Цул лакхагІча е лохарча орбита тІа хьалдохийт шоллагІдола космически кема. Шоай орбиташ тІа лелаш массехк итташ километраш уж вІаши гаргакхаьчача, кхы а уж гаргаозара пайда эца беза космически аппараташта управлени яра йолча бортови системах. Массехк бІаьш метраш мара юкъ йоацаш кемаш гаргакхаьчача космонавтана кулгаща нийсъергья шорттига мара уж вІашагІхетаргдоацаш. Бакъда, хетарах, бокъонца уж вІаши гаргадоаладара кІезига низ болча двигателех пайда эца безаргба.

Хаттар: Мишта хургья аьнна хет Хьона планеташта юкъера рейсаш?

Жоп: Цкъа американцагара Рассел Олуэйгара письмо ийцар аз. Цу тІа цо яздора: «Сона сай вахар чухь эгтара а чІоагІагІа дагадоаллар — Советски Союзо эгтара а хьалха Бетта тІа саг Іовоссаварах бола хоам сайна хазар». Вайна дагалаттараш цхьатарра да, аьнна, жоп доладургда сога Рассел Олуэйна. Са а безам ба советски саг вай даиман йолча спутника тІа Іовоссаш бІаргаго. Цул тІехьагІа Венера тІа, Марса тІа кхаьчача а во хургдацар-кх. Масала, Марса тІа додаш дола космически кема пхи тонн хинна а ца Іеш, дуккха доккхагІа хила дезаргда. Дукха тоннаш а хулаш, дукха моттигаш а йолаш, кхоачам хиллал даа хІамеи доагори долаш кема хургда из. Цу тайпарча кема чу космонавташта вахар Іалашдергдола системаш Іилмахоша хьаергья мотт сона. ХІанз, масала, специалисташа баьча лоархІамах пхи саг вола экипаж Марса тІа кхачара эш 23 тонн хий, кхача, кислород. Иззал мухь кемаца бахьар дукха аьттув болаш дац. Кема кабина чу хьае мег хи чурча цхьа клетка йолча баьцовгІай веществаш вІаши хувцаялара. Йола дІакъайла система. Хи, кхачан, кислорода кхомбар духьа полет йолча хана экипажа члений вахара деятельноста процессаш ший къаьстта йолча медицински средствашца лаьгІъергья. Уж гІулакхаш мишта кхоачашдергда хано хьахьокхаргда.

Марса тІа додача кема борта тІа кема командирал совгІа, инженераш, механикаш, лор, биологаш, специалисташ-астрономаш хила мег. ХІанз Іилмахоша даьча лоархІамех Марса тІа дІатІа а баха юхакхоачаргба 500 совгІча дени буси. Из дукха ха я. ДІахо йодача хана кхы дикагІа йола двигателаш хьайой цига дІаиюхеи дахара ха дикка лоацъергья. Космически кема Марса дІатІакхаьча цига Іилмахоша цхьадола тохкамаш далехьа. Марсац Лаьттаннеи юкъера юкъ кема юха доаладара дика аьттув болаш хургьяц. Цудухьа цхьа ха йоаккхаш Марса гонахьарча орбита тІа гІолла лела езаргья космически аппарат. Цу хана а теркам бе беза Іилмахоша кхачани доагореи запасаш еш лархІара.

Хаттар: Миштай хьа «космически» планаш?

Жоп: Тхо космосе хиннадар аьнна тха космически тренировкаш цунца чакхйоалаш яц. Оаха лерхІ космически аренашка цкъа даха а ца Іеш массехказа даха. ХІанз тхо кийчо еш да космосе керда рейсаш яра. Тхох цига малагІа гІоргва, аьнна, дІаала Іалаьмате хала да. Къаьгга да цаІ: сигаларча кхыча планеташка космически кемаша саг вугаргвола ди хьаоттаргхилар.

(АПН).

ПОЛИМЕРАШ МАШИНАШКА

Кастта дахча, металл, кизга санна яржаргья полимераш а. Конструкционни материалаш хилара тарра йола цар торонаш хІанз а гаьнна Іомаяь яьннац. Хоадамболлаш аьлча, мичахьа пайда эца йиш я царех? Мишта хургья полимерех хьаяь машиний механизмайи оатхалаш? Пайда дукхагІа хьабаргболча тайпара механически обработка миштта е еза царна? Уж проблемаш Іомаеш я Белорусски ССР Іилмай Академе Гомеля городера полимерий механика Отдел. Полимераштта «болх лохаш» а цар керда свойстваш тохкаш а ба Іилмахой.

— Полимерий механика — керда дІадоладаь гІулакх, — аьлар сога Отдела Іилман секретара Красовский Анатоле. — Металлий технологи Іилмахоша Іомаю итташ шераш даьннад, бакъда, тха Іилма хІанз мара са долаш дагІац.

Тхо дІачудоалл литейни цехе. ЗІамигача, сийрдача шІенах цех ала а хала да. Тата доацаь болх беш я гомельски инженераша хьаяь литейни прессаш. Машиний конструкци чоалхане яц. Дукха хала а доацаш полимерни материалех пхи бІаь гаргга тайп-тайпара оатхал хьае йиш я.

Тхо дІатІа долх синтетически хьоаса лусташ йола капронови бегункаш хьаю пресс йолча. Йоккха еце а Іалаьмате чоалхане конфигураци йолаш я оатхал. Хьалха из хьаеча дукха къахьега дезар. ХІанз цхьан болхлочо кийчъю уж.

Ховш да цергаш йола металлически передача хьаяра мел чоалхане оборудовани эш, хІаьта ха а кІезига дІайолаш цунга. Нагахьа санна из пластмассах йойя цхьаши минут мара эшац.

«Гомсельмаш» яхача заводо арахецача шекара свекла чуэцача комбайна цепной передачана оттабе пластмассови берниг белга вІаштІехьдаьккхад Іилмахоша. Цу гІулакхо завода цхьан шера 54 эзар сом ахча кходу.

Советски Союзе 180 миллион гаргга цергаш йола чархаш хьаю. Кхыметтел парех цхьадола дакъа а полимерех хьадича хьабоала пайда лархІа хала да. Цул совгІа, кердача передачаша тата доацаш болх бу, машинаш ейгагІа хулийт, ца йохаш дукха ха йоаккх...

Полимераш лоалаеш центробежни-вакуумни хьисапе оатхалаш хьаеча установка хьахьокх сона цхьан зале.

— Гидравлически прессашца йоккха габарит йола оатхалаш хьае вІаштІехьдалац, — йоах инженера Дубровский Владимира. — Лоала а еш полимерни хІамаш хьаяра керда метод кийчъяьй отдела болхлоша: центробежно-вакуумни. Кердача машинаша массехк минут ялалехьа итт килограммага кхаччалца дозали ялх бІаь миллиметрага кхаччалца диаметри йола полимерни оатхалаш хьаю.

Боккха пайда а боал болх баь тишъенна машиний оатхалаш дІа а ца кховсаш уж полимерашца юха тоайича. Иштта юха тоаяьча оатхало хьалхарчул дикагІа а дукхагІа а болх бу. Биткъа полимерни тІоа тІабилла, металл мукх дІац. Нагахьа из тайпа тІоа вІаши хьекхалуча оатхалашта тІабиллача уж наьха санна дукха ях.

— Бронзови втулкаштеи вкладышаштеи тІа капрона биткъига тІоа тІабиллабар оаха, — йоах полимерни тІоанаш дехкача лабораторе Іилман болхлочо Юркевич Олега. — Гомельски хин флота кранаша уж оатхалаш йолаш болх бу кхо шу даьннад. ХІаьта из тІоа ца билларашa ялх бутт мара баккхац.

Цаьхха Отдела Іилмахой болча баьхкар Гомельски мясокомбината болхлой. Предприяте металлически конвейер мукх а юаш продукци талхар. Цхьаькха а болх корабир полимераштa: кхачан промышленноста еррига конвейераш мукх ца юийташ лораю цар. Механизмаш цІена, тешаме. каст-каста лаьтта хьекха ца дезаш хул.

— Нагахьа санна полимерни порошоках басар ду хІама тохе, — лувц лабораторе йоккхагІа йолча инженера Кунцевич Дианас, — тайп-тайпара бос болаш хилийта йиш я металлически изделеш. Истол хьаделл инженера. Яьшка чу яда цхьа размер а йолаш тайп-тайпара бесаш дола пластинкаш. Алюминех хьаяь пластинкаш пластмассаца хозъяь я. Инженера хьахьокх тайп-тайпара бесаш дола паІарий конаш, вешалкаш, скобкаш, кхыяраш а.

— Хьона бІаргагур пассажирски вагона 18 оатхал я, — йоах Кунцевич Дианас. — Оаха енай уж вагонашта ремонт еча Гомельски заводера. Уж хоза хьаяь а маьхах дарегІа а я.

Машиний механизмаш оатхалашта полимерни тІоа тІабиллара технологи вІалла а чоалхане яц. Машинаш еча моллагІча предприяте, кхыметтел ремонтни мастерскешка а дулургдолаш хІама да из.

Лабораторе тхога хьахьекхар полимерни тІоа тІабиллара йола керда, башха-дика кхо установка — вибрационни, вихревой, вибровихревой.

Иштта болх беш ба белорусски города къонача Іилман учреждене Іилмахой. Массехк шу хьалха Іилман кхо болхло мара вацар укхаза. ХІанз цу коллективе 150 гаргга саг ва. Дукха ха ялалехьа Отдела лаьа тІа вІашагІйолларгья полимерий механика Іилма тохкама институт.

Сергей КУЖЕЛЬНЫЙ.
(АПН).

ЖЕНА ХУЛА ЛАЗАРАШ

Эзофагостомоз яха шоргашка нIаний хулаш дола лазараш доаханна, жена. гаьзарашта, наха хул массе тайпарча гельминташа — эзофагосто хьал а хьедеш. Шин тайпара нIаний да жена хулараш — эзофагостолум венулозуми эзофагостомун кобумбиануми. Къаьстта а кхераме да эзофагостомун колумбианум, хIана аьлча гийга чу чIоагIа, дарба ца дулуш дола шодамаш ду цо. Вай Нохч-ГIалгIай республике шерагара шу массаза доал дукхагIа дарж из лазар.

1960 шерага кхаччалца нагтахьа, доадаьчул тIехьагIа. мара доахангара гучадоалаш дацар из лазар, цудухьа башха теркал а дацар. 1961 шера денз оарц доахаш я дулхакомбинат жена чура че сов дукха брак еш хилар бахьан долаш. Уж лазараш хилара бахьанаш гучадахар духьа вIашагIйоххаш къаьстта комиссеш я.

Ветеринарни Iилма-тохкама станце болхлоша дикка хьожаш даьча гельминтологически гистологически тохкамаша гучаяьхар шодамашта юкъера эзофагостома личинкаши гийга чура лазараш хьеду паразиташи.

Уж йоахк сомагIа йолча гийга чу. ХIаьта паразитий личинкаш микроскопа чу гIолла мара бIаргагургйоацаш, селлара зIамига я.

Лазар кхет ахкан йIайхача хапара даьгIенашка дажаш доахана баьцацеи хипеи инвезионни личинкаш яар бахьан долаш Iочуйнаь личинкаш гийга чу а яхе, цига слизисти оболочках лат, хIаьта линька наькъаца цига дIахо дегIа а йоагIа.

Гийга оагIоех лета йоахкаш йоаккх цар массехк денгара массехк кIирага кхаччалца ха. Цул тIехьагIа гийга йистте юха а яьхке, цига бокъонца онда а яьле дIаотт уж.

Лазар хьов личинкаш шоргашка чуеннача хана денз. Нагахьа санна личинкаш гийгах сов дукха лета хуле, цун болх толхабу цар, хIаьта дукхагIча хана инвагинаци а хул, вешта аьлча цхьа шоргаш вокх шоргаш чу дахар. БIаьстан юхье гийга инвагинаци хилар бахьан долаш жа довш моттигаш хул уж тайпа лазараш долча боахамашка.

Кер чурча органехи дулхахи летача личинкаша шоашца гийга чура дIахьу шозлагIа инфекци йоаржаеш йола микрофлора. Лазар сихлуш а хронически форме а хул.

Лазар на хьойташ сопаде аттагIа да. хинначул тIехьагIа цунна дарба дечул. Цу гIулакха хьайба дозал тIара цхьан килограммана лоархIаш 0,5 грамм фенотиазин молае еза. ТIаккха гийга чура делхаергъя хьахулаш латта личинкаши бокъонца хинна яьнна паразиташи. Шодамашка йоахк-йоахкача личинкашта хIама дац фенотиазина. хIама дулац цунга шодамашта шоашта а.

Керттера уйла тIаяхийта профилактика яра. Цу гIулакха, хьайба хьахиннача хьалхарча деношке а денз фенотиазин тел пунна. Фенотиазин тухаца цхьана тел 9 дакъа тухеи 1 дакъа фенотиазинеи а долаш. Цу тайпара кийчдаь тух тел ахкан йIайха ха дIаяллалца — апрель бетта денз ноябрь беттага кхаччалца. Массаза а телача минеральни подкормка хьисапе тел из. Же гийга чу кхы тайпа гельминташ хилар теркал а деш укх тайпара кийчъяь молхаш тел: 1 дакъа медни купороса, 10 дакъа фенотиазина, 89 дакъа туха. Тух аьта хила деза. ХьалхагIа кагий аьта медни купороси тухи вIашагIъялу, хIаьта цул тIехьагIа цунах тох фенотиазин, иштта вIашагIъяьча молхай 8—10 грамм тела еза устагIанна хIара дийнахьа. Цу гIулакха 6—7 мурилга чу цу тайпара кийчъяь молхаш хьоарц дерригача Iула денией бийсанней йоагIача боараме. Уж тайпа молхаш дIаоттаяь лоаттае еза цхьаннахьа отар кIал педа чу. Аьшка пхьегIа чу лоаттае мегаргъяц уж, хIана аьлча хьаIеттадаь цIастеи аьшки вIашагIа а ийна дохьаж хила тарлу. Уж тайпа молхаш гIад а дахе юъ жево, цхьабакъда, хьалхагIа уж я Iомаде-м деза жа. Цу гIулакха, жа лоаттадечара туха кхерий а тырлашкара брикеташ а дIадаха деза. 1964 шера цу тайпара вIашагIтеха молхаш хIара денна тела йолайир «Терский» яхача совхозе, «Червленский», «Коминтерн» яхача колхозашка. ХIаьта Наурски производственни управлене Ленина цIерахча колхозе 1 дакъа фенотиазини 9 дакъа тухи а долаш кийчъяь хIама жена тела ши шу да, хIаьта цу хана денз жена из тайпа лазар цига хинна а дац. Белгалдаккха дезаш да, из хIьма яара устагIа чIоагIа тIера хилар. Бакъда, туха кхерах мотт хьекха Iема жа цIаьхха тухи фенотиазини вIашагIа а эдаь кийчъяь хIама яара башха тIера хилац. Цхьабакъда, ши-кхо ди даьнначул тIехьагIа цу молхаех шоашта боагIаш бола боарам буъ жево. Нийса гIулакх дац мурилгашка е жена юхе мотт хьекха туха кхера уллабеча «Червленский» колхозо леладер, хIана аьлча, туха кхерах мотт хьекхаш долча жево даац вIашагIъэдаь тухи фенотиазини, цудухьа цунах дарбанна хулаш пайда а бац.

Iоахараашта хан-ханнахьа дарба дара тухи фенотиазини шоашка йоллашехьа а, ха юкъе а йолийташ мара тийннаяц из «Терский» яхача совхозе. Из хиннад совхоза центральни усадьбе кийчъяь араюккъе яда цу тайпара молхаш ветспециалисташа боагIача боарамагIа дIа ца а телаш, машинаш е подводаш юттташ дIа а кхухьаш отделенешка Iойоассаеш хинна хилар бахьан долаш. Иштача хьалашка уж мел дIаух а царех мел пайда боал а ха йиш йолаш хиннадац. Планах а хан-ханнахьа а жена уж молхаш телаш хилча мара царех профилактически пайда баргбац, хIаьта тIаккха царех дIадахар совленна юхаметта а оттаргда. Керттерда да, из метод лелаеш хилча ильминташта духьала еш йола обработка хIара устагIана къаьст-къаьста яьза ца йоалаш ца хилар. Цу тайпара тухи фенотиазини вIашагIа а деш кийчъяь хIама хан-ханнахьа тийлача, эзофагостомаш дIаяьха ца Iеш, дукххача кхы долча лазарех а лорадду жа.

Шелковской производственни управлене керттерча ветлоро А. И. Королева хоам бир дIадахача шерагурахьа «Коминтерн» яхача колхозе жена имонхоз яха лазар хиннад аьнна. Кердача способах дарба де доладир, вешта аьлча цIаста купороси, фенотиазини. тухи вIашагIа а эдаь кийчъяь молхаш тийлар жена. Цу хана хIадаьккха лазар кхы дIахо а гуча ца доалаш дисар.

Массане а йоах, иштта кийчъяь молхаш дукхагIа юкъекхахьа еза производствана, къаьстта а шодамаш хула эзофагостомоз яха лазар жена юкъе сов чIоагIа даьржачеи даржа мегаш долчеи боахамашка, из дIаходаргдоацаш соцадар духьа. Дукххача боахамий кулгалхой корзагIбаьнна ба шодамаш хула эзофагостомоз яха лазар даржарах. ХIанз корзагIдаьнна ца а хьувзаш, цу лазара профилактика йолае еза. ХIаьта профилактика юлургъяц боахамий кулгалхоша санна, зооветспециалисташа а доккха дакъа лоацаш хилча мара.

Н. ГРИГОРЬЕВ,
Паразитологе отдела заведующи, исторически Iилмай кандидат.

Iалальмате йоккха я вай Дахье. Урале диллача лайво вIалийхьай аренаш, хIаьта Узбекистане бIаьстан дараш санна дIайха денош латт. Курганскии Ташкентскии областашкарча механизатораша кхашка араьхай трактораш, бакъда, цхьабарашта тIехьатайса лоа херцадераши вокхарна тIехьатайса селлакаши йолаш ба уж.

Сурташ тIа: Куртамышски райоперча «Авангард» яхача колхоза кхашка лоа Iоадара кийчо еш латт. Верхнечирчикски районерча «Правда» яхача колхозе кIа дIадувш латт.

С. Юдина сурт.
ТАСС фотохроника.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

ДIадахача шера йиълагIча квартале 21 трактор тоае езаш бар Грозненски производственни управлене, «Староюртовский» совхоза ремонтникаш. Цхьабакъда, бIарччача кварталах цига тоаянзар 7 трактор мара. Цун керттера бахьан да совхоза кулгалхоша, къаьстта ремонтни мастерский заведующе нов. Умаева цу лоархIамегIарча гIулакха хьалххе а йоагIа терко ца яр. Масала, механически мастерскера токарни станок тоаянза яр. Из тоаяра хьалххе а оарцагIбовла безаш хинна кулгалхой тракторащ ремонте дIаоттаяьчул тIехьагIа мара тохабаланзар. Цхьакха хIама данзар къаьна оатхалаш юхаметтаоттаяра.

Укх тIеххьарча хана тоалуш боагIа тха болх, яхаш дувц совхоза дикагIча механизатора Гойтамиров Садыка. Духхьал январь бетта 20 трактор тоаяь яккха лаьрхIад совхоза ремонтникаша. Из декхар кхоачаш дар духьа хьинар айдаь, торонаш оарцагIъяьха къахьегаш ба уж.

Дика да цига юрта боахама инвентарь тоаяра гIулакх. Дукха ха я планах тоабе безаш хинна 200 макха цар йистебаьккха. Цул совгIа укх деношка тояаь яргъя йолаш йола 36 сенлака, 37 культиватор, 32 нух, кхыйола инвентарь а.

Из инвентарь тоаеча белгалбаьннаб цхьоалагIча отделене механизатораш Мусхаджиев Вахид, Салгириев Ваха, Дикаев Сайд-Iаьла, кхыбараш. Цар дийнахьара задани 120 — 130 процент кхоачаш ца еш цхьаккха ди дIалодац.

Юрта боахама инвентарь тоаеча доккхий толамаш доахаш хьабоагIа шоллагIча отделене механизатораш я. Уж цхьайолча инвентара лоадамбоаца ремонт йича бокъонца йистебовл. Из котало яккха вIаштIехьдаьннад Кулиев Висит, Шабуев Авали, Абраков Рамзан санна болча йоккха говзал йолча механизатораша цу балха цахалдаш терко еш хилар.

БIаьсти гаьна яц. Цунна йиззача кийчонца накъа бахкара духьа торонех дукхагIа пайда эца беза совхоза кулгалхошеи специалисташеи.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

КПСС обкома бюрои Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи

1964 шера хьайбай продукташ дукхагIа яхараи кийчъяраи производственни управленеша лелаьча социалистически яхьа итогашка хьежар КПСС обкома бюрои республика Министрий Советеи. Яхье котъяьннарг лаьрхIай Сунженски районни производственни управлени (партнома секретарь нов. Варлашкин, управлене начальник нов. Бачманов). Сунженски колхозаша соахкарчул дукхагIа яьккхай шура 17, фуаш — 10 процент. Дулх кийчдара шера план кхоачашъяьй 104, шура кийчъяра — 105, фуаш кийчдара — 108, тха кийчдара — 102 процент, цу цхьан хана доахани жам деба а деш. Сунженски управленега йитай карара мара тела КПСС обкомеи республика Министрий Советеи ЦIе байрах.

БОЛАМ—ШЕРАГIА

Коммунистически къахьегамеи коммунистически бытеи болам шерра-шера шерлуш латт наха гIулакх деча учрежденешка. Масала, 1963 шера цу боламе дакъа лоацаш масса йолча коммунально-бытовой предприятей болхлоех 38 процент нах мара бацар, хIаьта 1964 шера — 57 процент. Коммунистически къахьегама тIехь къовсам лоаттабеш 3720 болхло чувоагIа 9 предприяти я хIанз («Горэлектросеть» «Гортеплосеть», гостиницаш — «Чайка», «Кавказ», «Малгобекгаз» кхыяраш), хIаьта коммунистически къахьегама ударник аьнна сийлен цIи яккхара къахьегаш [illegible]000 саг ва. 17 цехаи 64 бригадаеи коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи еннай, 1411 сага — коммунистически къахьегама ударник аьнна.

Коммунистически къахьегама тIехь яхь лоаттаеча къаьстта дика толамаш даьхад трамвая управлене болхлоша.

Коммунистически къахьегама болама юкъе дакъа лоацаш коммунально-бытовой предприятей берригача болхлоех 70 процент нах ба. Из болам кхы а шербара хетаяь яр дукха ха йоацаш хинна коммунально-бытови предприятей болхлой Нохч-ГIалгIайчен профсоюза обкома хинна 6-гIа Пленум.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТIАХЬОЖАМА ЛЕНИНСКИ РАЙОНА КОМИТЕТЕ

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДАХА ДЕЗА

Укх деношка Грознерча Ленински района партийно-паччахьалкхен комитета заседани хилар. Цига дийцар кооперированни поставкай кийча продукци тIаетта дIаяхьийтареи план лерттIа кхоачаш ца яр бахьан долаш Грозненски консервни заводо мухь тIаботташи тIера Iобоаккхаши кхоачамболлаш болх вIаштIехь ца баккхарах.

Тохкам баьчул тIехьагIа гучадаьннад Росбакалея массайолча конторашка тIа а етта дIа ца йохьийташ кийча продукци йисалга. Викельни гIозараш тIа ца дотташ дисар бахьан долаш завода 740 сом штраф техай. Из гIулакх тоаданзар дIадахача шера йиълагIча квартале а. Кийча продукци дIа ца яхьийтара бехке ба продукци а тара а йоллашехьа ший ханнахьа уж дIа ца яхьийта консервни завода кулгалхой. Кийча продукци тIакхахьара ханаш тIехьъяхар бахьан долаш цхьайола Росбакалея конторащ (масала Пермски) шелал оттар бахьан долаш продукци дIа ца эцаш Iийра. Росглавкпищеснаб нарядех кооперированни поставкай план кхоачаш ца яр керттера бахьан да викельни гIозараш тIакхахьара план кхоачаш ца яр. Перевалочни базе геттара во вIаштIехьбаьккхаб вагонаш йоттара болх. Дуккха бетташ доах подъездной наькъаш долча территоре маьхера продукци дIа ца хьош, цигга гулъяь латтaш хул стеклотара, кокс, пиломатериал. Деррига балхаш кулгашца ду, кхоачамбалла болхлой бац, балха юкъейоалаяц механизаци. Госбанкера сеуда а ийца къахьегама механизаци е йиш йоллаше а из яц заводо. Дукха моттигаш я базе болхлой дIабувлаш, масала дIадахача шера 9 бетта балха хьайицав 42 саг, хIаьта балхара дIаваьннав 36 саг.

Белгал мел даьха кхоачамбоацараш гучадахар бахьан долаш Ленински партгосконтрола партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитето соцам бир: консервни завода кулгалхошта (директор нов. Яхшлатова, керттера инженер нов. Околелов) нормал тIехдола товараш, материалаш дIайохкаргйола декхар тIаэца, боагIача бесса тоабе перевалочни база болх, иштта кхыдараш а.

«Комсомольски прожекторо» болх бу

Цхьа ха яр цхьабола тха къона болхлой производственни заданеш кхоачашъярах дика лоархIа ца беш. Цу гIулакха цIенхашттa уйла тIаяхийтар заводерча прожектористаша. Оахош цхьа рейд ечa хана тхоай тIахьожама кIал лаьцар оаха хIара къонача болхлочо производственни план кхоачаш мишта ю. Рейда результаташ бокъонца къоастаяь даьнначул тIехьагIа оаха гучаяьккхар нормаш ерригача заводе юкъера лаьрхIача кхоачашъяьчул кIезигагIа кхоачашъяь болча кагирхой группа. Укх тайпара анализ йир прожектористаша: хIаьта вокхарел вогIа хIана бу цу къонача болхлоша болх? Дуккха бахьанаш гучадаьлар: оборудовани воча хьала тIа хилар, къахьегам во вIаштIехьбаккхар, хIаьта эггара кертердар — къонача болхлой квалификаци лоха хилар. ХьалхагIа укх тайпара чакхдаккха мегар комсомола комитета из гIулакх. Рейда итогаш а яь, партийни боахамеи органашка докладной яздаьчул тIехьагIа гIулакх даь даьнарг лоархIаргдар.

Цхьабакъда, хIанз «прожекторо» цхьайола опыт Iоаяьй тIахьожам лоаттабара Iоаяь ца Iеш, организаторски балха а. Тха прожектористаш дIахо бахар. Администрацега къоначa болхлой квалификаци лакхъергйола курсаш вIашагIйоxха аьнна предложени елар цар. Преподавателаш мичара бахьаргба? Общественни хьисапе цига хьеха раьза хилар къона инженераш - комсомольцаш Морозова Людмила, Сиятков Евгений, Демушкин Виктор. Кагирхой предложени хьаллаьцар завода администраце. Цул совгIа, цу курсашка деша дIаязбу шоай квалификаци лакхъе безам бола боккхий болхлой а. Цар пайда луш хилар сихха гучадаьлар. ХIанз цхьаккха а къона болхло вац заводе производственни заданеш кхоачаш ца еш, хIаьта хIара болхлочо нормаш кхоачашъяра процент юкъера лаьрхIача 129 я.

Прожектористаша производства керттерча резерваех цаI лоархI балха ха кхоелга. Балха ханах нийса пайда эцар доккха, халкъа боахама лоархIамера гIулакх да. Цхьабакъда, вай предприятешкарча дуккхача болхлоша бизза мах бац къахьегама овсарле лакхъергйолча цу йоккхача фактора.

Завода цехашка гIолла шоаш лелаш прожектористаша зийра, дуккхача болхлоша шоай балха ди «вIалла текха ца боалаш» 15 — 20 минут тIехьагIа дIадоладеш а ханал хьалха чакхдоаккхаш а хилар. Уж деррига кхоачамбоацараш дуккхаза а дийцар сатирически выпускаш тIа, хIаьта цар нийсача новкъа баьхар производственни дисциплина телхаеш хиннараш а производство вIаштIехьъяккха декхарийла бараш а.

Соахка чIоагIа теркам тIабоxийтар оаха йоккхача химе заказашта. Тха заводо химически оборудовани лоаттаю мехка ударни комсомольски гIишлошта — Уфай, Полоцка, Перма, Ново-Ярославля, кхычарна. Тха «КП»-ас даим бувзам лоаттабу цу гIишлоний комсомольски штабашца. Дуккха заказаш кхоачашдара эша заготовкаш тел тхона «Красный молот» яхача грозненски заводо. Ала дезаш да, химена оборудовани кхахьийтара тхона оттаяь ханаш кхоачаш ца яра кхерам тхона краснолотовцаша каст-каста лоаттабаь хилар, поковкаш е штамповкаш арахеца гоа а еш.

ТIаккха оарцагIбоалар тха прожектористаш. Уж дешаш оаха къоастадеча хана массаза а тхо хьаллоацар «Красный молот» яхача завода прожектористаша. Массаза а, гIулакхаш нийса а сиха а къоастадоба, хIаьта химе гIишлонхошка ханнахьа дIакхоачар царна эшаш йола продукци.

Советски яле, — тIехдика я хьона. Из геттара дика кхетаду тха прожектористаша. Советски продукци дунен тIа мел йолчул дикагIа хила еза. Цудухьа цахаддаш къовсам лоаттабу тха прожектористаша бракаца.

Тха цхьа рейд завода продукци малагIча товарах я хьожаш яр. Тха завода складе тайп-тайпара кийча продукци латтар басар а хьекха, дIаяхьийта мара ца езаш. Цига бахар прожектористаш. Гучадаьлар, цхьайола продукци басар во хьекха, тIагIоллар гом кийчбаь балалехьа басар хьекха хилар. цхьаццайолча механизмаш тIа уж арахийца ха а аргIах йоагIа номер тIайола биркаш а ца хилар.

Бакъдар аьлча, балха тIа-м брак яц из иззамо йолча продукцега а булургба мехкдаьтта промыслашка болх. Цхьабакъда, дувцаш дар-м заводской марка сий лакха лоаттаде деза яхаш ма дий. Цул тIехьагIа прожектористаша технически тIахьожама отдела тIадиллар кийча продукци ара ца хецаш соцаелгеише хила еззача лер тIа из йоаккхилгеи. Юххера а, Iалаьмате хоза продукци кхаьчар тхогара потребителашка.

Цхьаь цаI брак тувлаялийтац «прожекторо» ший зIанара кIал ца лоацаш. Заводо проходной чу оттадаьд брак ераш тIаязбу доккха Iаьржа доска. Цу тIа язъю брак яьрий тайпан цIераши цар кийчъяь оатхалаши.

Алхха цхьан производства гIулакхашка хьежа Iац «прожектор». ХIанз арахийца «прожектор» къоначa производственникий дешара хетаяь яр.

ХIанзчул тIехьагIа кхоачашде дезаш дика гIулакхаш кхы а дуккха да прожектористий, дуккха рейдаш е еза производстваи бытеи культурах, «Малгобекнефта» № 1 йолча бурув деттача конторе рейд е еза цигарча тха оборудоване болх мишта бу хьажар духьа, малараш мелараш, балхах къехкараш, общественни порядок телхаераш гучабоахаш йола дуккха молнеши боевой листокаши я арахеца езаш.

Цхьабакъда, оаха кхетаду хIанз а де дезаш хIамаш тхоай кхы а дуккха диса хилар. ХIаьта тха прожектористаша шоашта хьалхашка оттадаь керттера декхар да — шоашта тIалатта гIулакхаш дизза чакхдоахилгеи массе тайпа кхоачамбоацарашца машар ца хулгеи.

П. ГРОМОВ,
ВЛКСМ ЦРМЗ комитета секретарь.

КЕРДА ТОРОНАШ ГУЧАЙОАХАШ

№ 1 йолча швейни фабрика партгосконтрола новкъостал деча группо оттаяьча планах бу болх. План оттаеча хана партбюроца дагабоал.

ДIадахача цхьан шера тайп-тайпара 8 проверка яьй группо. Проверкаш яьй группа ший инициативах санна, иштта фабрика парторганизаце партбюро заданех а.

Бетта цкъазза заседани ю оаха группо баьча балха белггалара дешаш дувцаш. Цхьаццайолча участкай болхлой отчеташка ладувгI. Юкъ-юкъе пенгазета тIа бувц группа болх. Нийса гIулакх да, технико-экономически совет, нормироване общественни бюро санна йолча общественни организацеша партгосконтрола новкъостал деча группаца бувзам а болаш, шоай болх чакхбоахаш хилар.

Масала, фабрика болхлой пропускашкеи производственни участкашка болх дIа мишта болалуи хьожаш рейд йир оаха. Проверка еча юкъеэзаб группа членаш, новкъостал деча постий а «Комсомольски прожектора» а членаш. Цу шера 10—15 минута бусаш 15-зза тIехьабисаб цхьабола болхлой. ТIехьабисарех общественни хьисапе бехк боаккх, мастераша рапорташ телаш а фабрика администраце приказаш детташ а цар гIалаташ белгалдоах.

Новкъостлеи группашеи посташеи белггалара организаторски болх баьб электроэнерги кхояраи цунах пайда дикагIа эцараи тIахьожам лоаттабар духьа двухмесячник чакхйоаккхаш.

30 сентябре двухмесячник чакхйоаккха комисси председатель керттера инженер нов. Кожемякина юкъе а йолаш группа заседане йиййцар чакхйоахача укх тайпарча мероприятей план:

Электрически сердалонна меттел дийнахьарча сердалон лампаш йоххкар.

Балха тIа перерыв йолча хана болх беча моттигашкара моторaш дIадоадарга хьежар.

ГIулакх доацаш барзкъашта етта аьшкаши электропрессаши йIоах ца ялийтар, кхыдараш а.

Двухмесячник чакхйоаккхача юкъе 46 сома маьха 2300 киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

Фабрика коллектива юкъе боккха организаторски хьехамеи болх баьб тегаш йола хIамаш цхьаккха айп доацаш кийчъяра.

Партгосконтрола новкъостал деча группа инициативах квалификаци лакхъяри керда фасонаш Iомаяри духьа болхлоша технически дешар Iомаделга вIаштIехьдаьккхад. Укх шера 1-гIа январь тIакхоачача хана 320 швея-мотористка аттестаташ ийцар. Балха участкаш звеношта йиикъай, звенона, бригадана чухьа леладеш табель да продукци малагIа айп долаш яьй хьожаш а брак дIаяккха аьнна смена чакхъялалехьа хьанга мел продукци юхаеннай а тIаяздеш.

Новкъостал деча группо ший заседане ладийгIар № 1 йолча участка мастерашка нн. Доронинайгеи Шаталовайгеи «Тега хIамаш дика хилийтареи уж цхьаккха айп доацаш кийчъяра система юкъейоалаяреи хьакъехьа». Фабрика администраце предложенешка дIаяздаьд:

Закройни цехе барзкъаш дахара болх тоабара эша гIулакхаш де.

Квалификаци лакхъяр духьа болхлошта - резервисташта технически дешар хьехилга вIаштIехьдаккха.

Декабрь бетта кийчон цеха мастерага ладийгIар. Цигга новкъостал деча группо теркалдир кIадаш лерттIа дусташ ца хилар, хIаьта кхоачамбоацараш дIадоахилга цеха кулгалхошта тIа а диллар.

К. МУСТАФИНА,
№ 1 йолча хIамаш тегача фабрика партийно - паччахьалкхен тIахьожама новкъостала йолча группа председатель.

КЪОНА АХАРХОЙ

Хьалхарча смена занятеш йистейоалаш нийсделар тхо Чечен-Ауле. Классашкара арахьийлха бераш лей мажаргаш вIашкалетта доладелар.

Тхона ловра цигара производственни бригада фу деш я, малагIа болх беш я хар.

Дукха шераш да из бригада йола. доккха дакъа лаьцад цо совхоза боахам дегIабоалабеча.

Юрта боахаме болх беш йола техника Iомаю цар. ГАЗ—51 яха автомашина лелае харал совгIа, цунна текущи ремонт е а хов цхьайттлагIча классе деша багIача берригача дешархошта. Школа йисте яьккха арабоала дешархой юртбоахама специальность йолаш хул.

Школа завуча Арсемиков Даудла аларах производственни бригада членашца шоашца къамаьл дир оаха. Бригада балха юкъе дика дакъа лоацаш ба дешархой Саламова Роза, Закриева Тамара, Даудмерзоев Салман, кхыбараш.

Бераша болх дикагIа бергбола цар къахьегама дукхагIа безам тIаоттаргбола хьалаш хулийт совхоза дирекце дешархой бригадана. Юрта эггара а гаргагIара лаьттан участок къоастаьй цунна совхозо.

— ДIадахача шера 30 гектара тIа доакъара свекла хьалкхейир оаха, — йоах Розас.

Ишттача лаьтта кулганца болх беш свекла хьалкхее аттa дац. Массехказа оасар де, лаьтта цамцадаха деза, хIаьта Чечен-Аулера лаьтта хий дехка дезаш а да. ХIаьта а хIара гектара тIара 500 центнер свекла чуийцай дешархоша. Из хул ерригача совхозе юкъера чуеначул нийсса шозза дукхагIа. Бераша хьийгача къих 15 эзар центнер доакъар кхаьчар совхозага. Дика болх баьча дешархошта дукха ахча делар совхозо а.

Доккха декхар тIаийцад укх шера цу бригадо — хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьха хьажкIаш кхее лерхI цо. Хьинар долча, къахьегам дукха безача Чечен-Аулерча дешархоша из кхоачашдергхиларах теша мегаргва.

Г. СИМОНОВ.

ТОАБЕ ФЕРМА БОЛХ

Шура яккхара шера план 88,5 процент мара кхоачашъяьяц соахка Урус-Мартана производственни управлене, «Красноармейский» совхоза № 2 йолча шурий-товарни фермо. План кхоачаш ца яра керттера бахьан да заведующе Арсамикова Маретеи учетчика Лорсанов Авалуи доярка бежа Iуйи къахьегам лерттIа вIаштIехьа ца баккхар. Тесса дитадар ферме учет лелаелга, социалистически яхь лелаяцар дояркашта юкъе, каст-каста балха тIехьа бувлар уж. Из бахьан долаш балжара дIабаьхар Арсамиковаи Лорсанови.

Ши бутт боалаш латт керда заведующи Мусаев Саид-Ахьмад ферме вайта. Бакъда, из а вац цхьаккха хIама деш ферма болх эргабаккхара. ТIехь-тIехьагIа лохлуш латт ферме хьайоаккха шура. ХIанз а тIехьа овлангара денз тоабе безаш ба № 2 йолча ферма болх.

Тхо цига хиннача дийнахьа, делкъа ха хилча а тIехьа цIенъяь яланза яр детта доахан чулоаттаду помещенеш. Ворда тIа а дотташ кхо дIакхухьаш вола ши скотник мара кхы саг вацар ферме бIаргагуш. Дояркаш чубахабар. Ди чIоагIа шийла дена доллашехьа Iуйрийна итт сахьат даьлча денз барда молабе даьхад, яхаш арадаьха латтар доахан. Денна пхи-ялх сахьат доаккх доахана ара латташ. Цу юкъа духхьал цхьа барда мара кхы доакъар лац царна. Дийнахьа шозза бала беза барда берригa а цкъа дIалу доаханна.

Цкъа цIенъяьчул тIехьагIа сарахьа кхы цIаькха а помещене цIен ца яр духьа лоаттаду доахан ара. Ферма кулгалхоша кхетадац меца долаш доахан ара лоаттадарах шура эшалулга. Цудухьа шоашта аттагIа дар ду цар, шура яккхара торонаш а ца лехаш.

Доахан кхабара рацион телхаю № 2 йолча ферме. Боарам боацаш тел доаханна силос, цудухьа 30 процент цIена силос юа а ца юаш юхе ют хьайбаша, ара а кхухьаш дIаккхувс йиса силос.

— Фуд доахана силос во юалга?

— Силос дика йоацилга да из, — жоп ду ферме. Бакъда, кIалалард йоацаш да уж дешаш. ХIана аьлча, 25—30 килограмм силос юлл доахана духхьал сарахьа юллаш. ТIаккха Iуйрийна а силос лу доахана, цул тIехьагIа барда ботт. Йол цхьаццa килограмм мара лац, хIаьта ча а диллац доаханна паггахьарча дийнахьа мара. Концентраташ вIалла яц ферме планах хила езараш — 114 тонн йолча. Цудухьа 90—95 процент миста доакъараш да фермерча доаханна телараш.

ЛерттIа пайда эцац ферме чах. Из оаташ а Iанарца кIаьддеш а йола установка яц укхаза. ВIаштIехьдаккха деза чах бизза пайда эцаргбола гIулакх. Доахан деттача хана доярkaшта тIахьожам лоаттабац бригадиро, зоотехнико, учетчико. Цудухьа шозлагIа юха а ца детташ дут доярkaша доахан. Из бахьан долаш дукха шура юс Iо ца йоаккхаш.

Доахан детталехьа шамараш хьец доярkaша, дийттачул тIехьагIа мелача хица диллац. Мела хий леладу ведараш, биллача шамара хьакхагата дац цхьанна а доярkaга. Хий меладара дола цIаи мукъача хана салаIара цIе уголоки я ферме, бакъда цу кхоачамех вIалла пайда эцац укхаза. ХIана аьлча, хий мелде а цIеча уголоке цIи ювза а дахча дац ферме. Из Iалашдара сагота вац заведующи вола С. А. Мусаев.

Ферме зоотехника Исламов Рамзанеи учетчика Тутаев Мухьмадеи вIаштIехьдаьккхадац ферме учет лелаелга, кхыметтел денна шура яккхара график хьалтехаяц ферме, белгалдаьхадац ферманеи хIара доярканеи укх шера хьалхашка латта декхараш, хьалтехаяц ден распорядок. ХIанз а тIехьа вIаши яхье баьнабац доярkaш. Из деррига кхоачашдара новкъостал де деза ферма кулгалхошта «Красноармейский» совхоза кулгалхоша, керттерча зоотехнико.

АМ. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

Шура тIаетталу

Во къахьийгадац дIадахача шера Наурски производственни управлене «Терский» совхоза шоллагIча отделене шурий ферма коллективо. Семилетка укх тIехьарча шера а махулла дукхагIа шура яккхара къовсам дIаболабаьб хьайбаш леладераша.

Январь бетта духхьал хьалхарча декадех хIара кхоабача Iаттагара 77 килограмм шура яьккхар ферма доярkaша. Из хул дIадахача шера цу хана цхьан Iаттагара яьккхачул 44 килограмм дукхагIа.

Къаьстта лакха хьокхамаш даьхад доярка Грибанова Надеждас. Укх бетта хьалхарча 20 дийнахьа ший групперча 17 Iаттах хIаранегара 170 килограмм шура яьккхай цо. ХIара Iаттагара 160 килограмм шура яьккхай цу юкъа доярка Кадырова Маликата а.

М. ТАЗИЕВ.

ХИРУРГИ ТАХАН

Советски общественносто белсандаьккхар Іалашмате дика эрсий хирург Александр Васильевич Вишневский ваь 90 шу дизар. Цун цІе лелаю СССР медицински Іилмай Академе хирурге институто.

Кердадарий кепа йоазон агентства корреспонденташ хилар Йоккхача Серпуховски улицагІарча къаьнарча здане, цар къамаьл дир Хирурге Института директорца — СССР медицински Іилмай Академе действительни член волча Александр Вишневскица — воІаца.

□

Парка̄гахьа дерзадаь да директора кабинета кораш. Цига хьалъеш я института керда здани.

— Касталашха из йистеяргйолаш яле а, тхо чІоагІа сатувсаш да цу чу чехкагІа дІачудахарга, — йоах Александр Александровича. Бехк бац цунга чІоагІа сатесарах. Іилма, экспериментальни, клинически болх мел дукха баьлча, Іомаеш йола проблемаш мел лоархІаме я аьлча къаьнарча здане чакхъяха торо йоацаш я.

— Ювцая тхога шоай институт малагІча проблемашка хьожаш я?

— Са безам бар новокаина новкъосталца моттигера лазар дІадоаккха йовзаш йола метод хьаьнча сай даь — Александр Васильевич Вишневске цІераца ювзаенна йолча проблемагара дувца волавала. Из метод шерра льржа я. ХІанз оаха лазар ца хилийтара метод юкъейоалаю сага дегІа моллагІча даькъе операци еча а.

ХІанз институте кийчъеш я интратрахиальни наркозеи гипотермеи (организм шелъяр) вай ханара методаш. Уж кийчъю анестезиологе лабораторе.

Вай ханарча хирурге вож эггара лоархІаме йола проблема я компенсаци оалаш яр. Оаха Іомаду, функцеш талхарца, кхыметтел цхьайола органаш: пехк, че, хІама дуа къамарг, жамараш геттара дІаяларца цамогаш йола организм мишта лоархІаю. МалагІа низ оарцагІбоаккх организмо шийх дІаьйна функцеш юхаметтаоттаяра?

Хирургаша, физиологаша, биохимикаша института лабораторешка, отделашка, клинике цхьана тохк компенсаце дешаш, кийчъю кхыйола Іилма проблемаш.

— Іилманеи техниканеи кердда карагІдаьннарех пайда ийбой оаш?

— Ийбу-те, къаьстта химена карагІдаьнначох. Цо хьаьйй тамаше материалаш — полимераш. Сага организма цхьайолча тканешта метта дІайохийт оаха уж.

Хирургага сага дега чу хьажа йиш хулийта тамаше чоалхане аппаратура хьаьй хІанзарча технико. ХІанз тха я дега чухь тохкамаш де йиш хургйолаш Іалашъяь а электронни микроскопе а кабинеташ, консерваци тканий трансплантаци лабораториь. Института кердача лабораторешта юкъе я кибернетически яр а.

МоллагІа яле а операци дика чакхъялар нийса оттаьча диагнозах тийша да. Из къаьстта лоархІам болаш да дега хула лазараш хирургически наькъаца дІадоахаш. Кибернетически лабораторе «Урал-2» яхача электронно-вычислительни машино цаІи али — пиь минут ялалехьа оттаю дега хьахиннача лазарий нийсса йола диагноз.

Лораша, инженераша, математикаша оттайир программа, къоастайир машина математически логика. Цун «кхетам» Іоабара бІаьш долча лазарий историешта тохкам бе а уж машина меттала даха а дийзар, лархІа дезаш хилар дега хулача лазарех хІаране тайп-тайпара симптомаш нийса хулга.

— Кхыча лазарашта диагноз еча юкъейоалае мегаргйий из система?

— Мегаргья. ХІанзехьа лабораторе могаьй дийхкан сим лелача наькъаштеи хулача лазарий диагностика. Оттаеш я дегах кхийтта лазараш къоастадеш йола система.

Сона хетаргахьа, шоана йовза хьаштдолаш хургья лабораторе вІаштІехьъяьккха машинни архив а. Перфокарташ тІа архиве хьахьокх лазара дуккха историеш. Эшаш моттиг эттача из хьахул хаддаьза — массехк минут ялалехьа цу гІулакха лора эша даннеш архивера хьалох машино. Электронни техника новкъосталца иштта чехка статистически обработка ергья хьаштдолча дешаех йолча клинически материала а.

— Фуд керда хирургически отделенешка?

— Тхо долча вІаштІехьъяьхай дега, сосудашта, хІама дуача къамарга еш йола оригинальни операцеш. Мехка эггара хьалха тха де вІаштІехьдаьннад ерригача организма искусственни хьисапе цІий лела а лелийташ, дог соцадаь дарба делга. Институте е дІайолайир керта хьоаи дега мышцаши мара цІеца Іалаш а ца еш, еррига организм лелача цІен системах яьккха а гипотерме методаца шелъяь а долча хьале дега еш йола операцеш.

Массехк шу да доагама деча дарбай отделени болх беш йола. Цу хана чухь Іилма - методически а дарбан а центр хинна дІаэттай из. Укхаза оттаьча дарба дара системо саг верзаву болх бе могаргдолаш, кхыметтел цун дегІа 60 процент совгІа доагам хиннадале а. ХІаьта дукха ха йоацаш а тІехьа цул а кІезигагІа доагам хинна нах ба ма боврий.

Тайп-тайпарча доагамех хулача лазарашта духьал лоаттабеча къовсаме оаха юкъехувл А. В. Вишневске оттаяь новокаинови блокадаши даьтта — бальзама повязкаши. Уж дика хул нервни система трофически функцешта. Вай берригача хирургашта йовзаши дуккха нах лечара баьхан йола уж методаш дегІайоалаеш а тоаяь эргайоахаш а я.

— ХІаьта хІанз тІеххьара хаттар да тха де. Мишта хургья хирурге Института керда здани?

— Парка юкъехургья ялхайттаза вІаштІараль паргІата а сийрда а йола корпус. ЦаІ, шиъ, виъ саг чуводача палаташка цхьаи ханна хьаэца йиш хургья 315 саг. ХІара палате хургья шиий туалет, кулгаш дуларг, кислородопровод, кхыйола устройстваш.

ПхийттлагІча этажа тІа хургья ялх операционни моттиг. Царех хІара шиъ бІаргча комплекс я. Цунна юкъе йолх инструменташтеи материалаштеи стерилизаци еш йола помещенеш операци ялехьа кийчо еш йола, наркозни, аппаратни моттигаш, хирургий кабинеташ. Операционни кабинеташкара фо кондиционированни да, цу чу латт еш йола операцей беррига болх конференцзале 600 моттиге гойта телевизионни установкаш. Еш йолча операцешка хьажа йиш хургья операционни кабинеташка кизгах юкъ елла йолча хьажара яьча галереяшка а этта.

Ший операционнешца цхьана рентгенологе бІарчча этаж дІалоацаргья. Эггара халагІа е еза операцеш рентгена тІахьожам а лоаттабеш ергья.

Архитектораши конструктораши хьалхехьа а лоархІам баьб сиха лелача лифтай, царца цхьана менгей, унахочун шийга хьожаш волча лорацарча сигнализацеи цунцарча бувзамеи болча средствай, дом дІабоаккхача система, помещенешкарча вентиляце, кхы дуккхачун а беш.

Къаьнара здани дІайоаккхаргьяц. Цу чу хургья лабораторешин новкъостал ду моттигаши.

Керда корпус болх бе йоласча института кхы а дикагІа йиш хургья советски наьха унахцІено лораяра тІехьа лоаттабеча къовсаме Іилма тохкамаш де.

(АПН).

СПОРТ

1965 шера масса республикерча профсоюзий спартакиада дІахьоргья вай республике. Ший лоІамера спортивни сборни командаш, физически культура коллективаш хургья цу спартакиаде дакъа лоацаш.

Спорта 14 тайпара ловзараш дергда спортивни обществаша, хІаьта физически культура коллективаша — 5 тайпара. Бокс, классически ший лоІамахи дола кІалтохаргах латар, нек дар, спортивни гимнастика, ейга атлетика, кхыдараш а да цар программана юкъе.

Кхаь этапа екъаенна хургйолча яхье дакъа лоацаш Нохч-ГІалгІай масса предприятешкара болхлойи гІулакхера нахи хургба. Хьалхарча этапе команда спортсменаш шойла ловзаргба, шоллагІча этапе — команда командаца, кхоалагІча этапе сборни командаш спартакиада финале ловзаергья.

Спортивни обществай кулгалхой керттера декхар да шоайла яхь дика чакхъяккхар. ХІара спортивни обществас вІашагІъеллай спартакиада кулгалдергдола организационни комитеташ.

Хьалхара яхьаш дІайолаеннай.

О. НИКОЛАЕВ.

Пионерашта совгІат

240 моттиг йола пионерски лагерь хьалъеш я вай республике эггара хозагІча моттиге — Серженъ-Юрт уллача, Хун-Хула яхача хина йисте. Шерра-шера салоІаш Старопромысловски районе бахаш бола пионераши дешархойи хургба укхаза.

Дика къахьег из лагерь хьалъеча «Старогрознефть» НПУ гІишлонхой - монтажни управлене болхлоша. Дукха хІама ца эшаш хьалъяь яьннай 150 саг чугІоргвола 3 корпус, хІаьта 90 саг палаташка вахаргва.

Эзараш бераш хургда кердача лагере шерра-шера салоІаш. Из да пионераштеи дешархоштеи кийчду дика совгІат.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

Эггара керттера дахча

Укх хаттара жоп дала хьажал: Советски Союза территоре дукхагІа яьржа дахча малагІа я?

Дийхк я? Белгала я а ма йий из-м вай мехка Іалаьмате йоккхача, 109,5 миллион гектар хиллал йолча моттиге тІайоалаш. Цхьабакъда, Іалаьмате дукха хьунаш тІайолча вай 680, 9 миллион гектарах 16,1 процент мара-м яц из.

Ель йий? Яц. Дийхкал а кІезигагІа я вайцига из, — 72,1 миллион гектар, вешта аьлча ерригача хьунех 10.6 процент.

Эрсий пейзажашка дукхагІа нийслуш йола береза хургйийхьогІ из? Белгала, из-м вайцига кхыметтел елал а дукхагІа я; 91,8 миллион гектар. Цхьабакъда, из а хилац ерригача хьунех 13,5 процент мара.

Дака цІи ма яккхалаш! Хьунашта юкъе 2,1 процент мара лацац цо. Нажо — 1,3 процент. Кхыметтел Средни Азе тІайоалаш йолча экзотически саксауло а дукхагІа лоац моттиг нажо е дако лоацачул.

Вай хьунашка эггара дукхагІа яьржа дахча — из я лиственница. Цу листа гІа долча гаьно-Іалаьмато (лакхалла 40—50 метр — 15-эза вІашатІардаь цІепош миссел!) вай мехка дІалоац 274 миллион гектар, е хьунаш тІайолча дерригача лаьттаех 40,3 процент.

(1964 шера арадаьннача № 9 йолча «Наука и жизнь» яхача журнала тІара).

Из чакхдаргдац!

1959 шера диплома защита а яь, хьехархо хила везаш вар Нухаев СаІид. Ираза из ца хулаш дисар. Ираза дисар хьехархочун цІи лелае хьакъ доацаш из воландаь, хІана аьлча нах беза Іомавеннавац из, хІанз а кхетам чу вена ше а хиннавац.

Къонача, хІаьтта медицински училища йисте яьккхача акушеркаца Ш. Нинайца ше цхьаь висача хана, цунна тІа а кхийтта низагІа из хьувзаяьй СаІида.

Цунна кхыметтел дага а хинна хургдац из бІехa зулам бахьан долаш ший жоп дала дезарг ма дий аьнна. Цхьабакъда, хила дезар хилапзар. Ведана района халкъа судо къиза, цхьабакъда, нийса таІазар дир йоІ лелаьячо, 10 шу ха лаьца воаллаш яккха суд а яь (тІехьагІа, законодательство хувцадаларца дувзаденна из ха 7 шерага кхаччалца дохийр).

Судо баьча соцамо «эгІазвигар» зуламхо. Оарцдоахаш, корзагІваьнна хьайзар из, — цунна ше-шийна хетачох, «безам тІабодаш, эздел долаш, дикача сага оамалаш йоахкаш» вола из мишта воалл набахта «йоІ» бахьан долаш. Нухаева республика Лакхехьарча судага жалоба язъю, приговор юхадоаккхилга дІадех.

Лакхехьарча суда уголовно-судебни коллеге халкъа суда решени нийса а лоархІ, из цхьаккха хувцам ца беш а ют. ТІаккха эгІаз а ваха ерригача судебни инстанцешка язду цо «бокъо йоацаш дикача цІерах ваьккхав ше, хьабена цІена пикъ бІехбаьб ший» яхаш.

ЙоІ лелаячун дешага хьажара кхы цхьаккха бахьан кора ца дар шийга дІахайтачул тІехьагІа, кхы тайпара никъ хорж цо: доацар дувцаш бІехъю прокуратура, суд, кхы йола органаш, къарлу из доацар тІа а денад шийна, хІаьта закон толхадаьр ше а воацаш,... уж а ба, яхаш.

Цхьабакъда, Москва бІаргех ухача хих ца тешаш хиларах шекхийттачул тІехьагІа, керда никъ хорж Нухаева. Ший гаргарча нахага гІолла Ведана ше лелаяьча сагаца бувзам а тесса, шантаж лелаярцеи кхерам тІатувсарцеи цунга ше хьалхагІа баь хинна лоткъам юха боаккхийт цо. Ш. Нина, юххера а, Нохч-ГІалгІай чура дІаяханза яланзар. Цхьабакъда, цул тІехьагІа а кхоачам хиланзар Нухаевна.

1961 шера апрель бетта СССР Лакхехьарча Совета Президиумага жалоба кхоач лелаяьча кхалсагагара Нухаевна гештдар дехаш. Цхьабакъда, тІехьагІа гучадаьлар, жалоба язъяр потерпевши а йоацаш, зулам карагІдаьннар ше хилар.

Диъ шуи ах шуи дІадаьлар. Нухаев шийна теха ха йоаккхаш хиннача къахьегамца нах тоабеш йолча колоне администраце соцам бу «чІоагІа нийсача наькъа тІа из этта хиларах». Нухаевх къахетам бу, хІаьта шийна техача ханах ши дакъа ха яьккха ваьннарг а лоархІаш, лаьца воаллачара ханал хьалха мукъавоал из.

Мишта лел Нухаев мукъаваьнначул тІехьагІа? Кхийттавий из ше даьча зуламах доагтІаш дола таІазар шийна даь хинна хиларах?

Духхьал дІаала деза: кхийттавац. Цул а совгІа, доацар дувцеи провокацеш гІеттаеи волавелар из цу бІехача методаца ше цІенвар, судах ше цІенвар духьа. Нухаева хІанз потерпевши яхаш йолча Иванове а ваха хьалххагІа а ше кийчъяь Іойиллача текстага хьежжа цунга моттигерчеи центральнии органашка письмош яздайта вІаштІехьдоал, ше из низагІа лелаьяц аьнна. Московски областера гор. Красноармейскера адвокат Жарова корайоагІа цунна, цо а цу тайппара зуламхочо аьттув бола РСФСР Лакхехьарча суда председателага дохьийтаргдола письмо вІашагІ а делле, из Иванове потерпевшега дІадохьийт, цунга из ший кулгаца хьатІаяздайтар а «кулга домком, горсовета е балха йолчара печать тоІаяйтар» а духьа. Жаровас оттаьча текста тІа Нухаев массе оагІорахьара хеставу из «тоам болаш, куц долаш, эзди оамалаш йолаш саг ва» а яхаш (юриста кулгага из мишта яздуденнад-хьогІ), хІаьта цхьан ханна воча оагІорахьара бувц прокуратура, суда болхлой.

ХІама хургдац цунах, Нухаев! Чакхдаргдац Іа леладер, мел чІоагІа киловзал Іа хьовзаьяр аьнна. Хье а ма хьувзаве, болх бара кхычарна новкъарле а ма е. Пайдана дола гІулакх караэца хьайна. А, аьнна дий, хьо бехктокхаме оза везаргва прокуратура доацар дувцара, шантажи провокаци лелаярах.

П. ВАСИЛЬЕВ.

МОСКВА. Наха чІоагІа йовзаш я московски художникий М. Куприянова, П. Крылова, Н. Соколова (Кукрыниксай) произведенеш. «Сага кхел» яхача М. Шолохова дувцара цар яь иллюстраци, «Правда» газета тІеи, «Крокодил» яхача журнала тІеи кепа а етташ арайийнна политически карикатурай серий бахьан долаш Ленински преми яла лаьрхІад царна.

ХІанз политически карикатураш (сатирически сурташи доттагІлен шаржаши ехкаш) И. Ильфеи Е. Петровен «Шийтта гІанд» яхача романа иллюстраци кийчъеш ба художникаш. Цу книжкана 1934 шера яьй иллюстраци, хІанз, ткъаь итт шу даьнначул тІехьагІа, из тема юха а йолаяьй цар.

Сурта тІа: Кукрыниксаш шоай мастерске.

Э. Евзерихина сурт. ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА МЕХКАШКА

КИКИНДА ГАНЗАШ

Кикинда, йоккха йоаца Сербски город, 1959 шерага кхаччалца дукха йовзаш яцар. Цхьабакъда, цу шера городе геологашта дукха мехкдаьттеи гази кораяьй.

Дукха ха йоацаш Кикиндерча мехкдаьтта бассейна управляющи Вилибор Росич волча хилар со. Къонача инженера цІагІа города керттера улица хьахьокхаш долча сурто терко тІаэзар са. Улица шинна оагІора цІеношта нийсса мехкдаьтта вышкаш ехкаяр художника.

— Из са новкъоста фантази я, — вела а венна аьлар Велибор Росича. — Массехк шу хьалха иштта хургйолаш санна хетар тхона Кикинда. ХІанз из вахаре кхоачашхиннад. Еррига город лаьттан кІалхарча боккхача озера тІа латт. Кикинда центре урагІа яхай кхо вышка, хІаьта города йисте бІаь гаргга. Ялх шера мехкдаьттахоша мехка 250 эзар тонн мехкдаьттеи бІаь миллионал совгІа кубометр гази еннай. Сербе доаккхача мехкдаьттах 50 процент кикиндски скважинаша лу.

ШоллагІча дийнахьа сои Росичи города гонахьара мехкдаьтта вышкаш йолча дахар.

Пхи шу хьалха яьсса аре яр укхаза. Хала дар болхлоштамехкдаьттахошта. Бурув деттача установкашта юхера хьа ца боалаш хийла ди-бийса доаккхар цар. ХІанз а бокъонца техка яьннаяц Кикинда ганзаш. Цхьабакъда, Кикиндах мехкдаьтта доаккха мехка йоккхагІа йола центр хургхиларах теш со, аьлар Росича.

Душан МАКСИМОВИЧ, югославски журналист. (АПН).

□

ДОАЗОЛ ТІЕХЪЮВЛ МАЧТАШ

БУДАПЕШТ. (АПН корр.). Соахка Мукачево яхача моттиге хьалъяь яьннай Советски Союза, Венгре, Чехословаке, Румыне малхбузен областий энергетически системаш вІашагІтеха йола распределительни подстанци. Иштта йистеьннай Чехословакеи Польшанеи юкъера электропередачай лакха вольтни лини а. Мукачево Будапештаца вІашагІтохаш йола электропередачай лини хьалъе йолаергья укх шера, яхаш хоам бу «Непсабадшаг» яхача венгерски газето. Хьалъе лерхІ СССР-аи Польшанеи юкъера керда линеш а.

□

СИБАРЕГІАН ИСКУССТВО ГДР-ре

БЕРЛИН. (АПН корр.). ДегІаух Германски Демократически Республика культурни бувзамаш. Духхьал дІадахача цхьан шера тайп-тайпарча мехкашка гастролаш яьй 650 артиста, 58 ансамбло. Цу ханна Берлине, Лейпциге, Дрездене, кхыча городашка а шоай искусство гайтай 38 мехкашкарча 1500 артиста, 130 художественни коллективо.

Укх шера ГДР-е боагІаргба опереи балетеи Новосибирски паччахьалкхен театра солисташ, СССР-а Доккхача театра скрипачий ансамбль. Июль бетта немецки бераш хьожаргда польски тенекий театра спектаклашка. Ер шу чакхдоаллаш ГДР-е доагІаргда Ленинградски драматически театр, Вроцлавера пантомима, венски оперни театр, британски симфонически оркестр, бельгийски балет.

□

«БРНО» ФОРДА ТІА АРАДОАЛ

ПРАГА. (АПН корр.). ХІара шу массаз дала дегІадоагІа Чехословаке форда флот. ХІанз фордашка, океанашка лел ЧССР байракх тІайола ткъаьи итт кема. Дукха ха йоацаш форда тІа арадаьннад «Брно» яха керда кема. Польски кемаш дераша ЧССР-а хьалаь кхоалагІа кема да из.

□

ТХАЙ-НГУЕНА ГІИШЛОНХОЙ ТОЛАМ

ХАНОЙ. (АПН корр.). Хьалъяь яьннай ДРВ Тхай-Нгуенски металлургически комбината лоархІамегІча объектех йола цаІ — коксови пишкаш. ХІанз уж хьалъяь яьнна йолаш мехка йоккхагІа йолча цу комбината дІабахьийта а ца Іеш, Вьетнама Демократически Республика кхыча металлургически предприятешта а дІаккхуьийтаргба кокс.

ДАЬХЕНО ИРАЗ ДЕННАД ЦАРНА

ПХЕНЬЯН. **(АПН корр.).** Пхи шу хьалхагІа Чхончжински порте якорь тессар Японера корейски репатриантий хьалхара группа йоалаеш денача теплоходо. Цу хана денз Корейски Халкъа-Демократически Республике юхавенав 82 эзар совгІа корейц. Къахьегараи дешараи эшаш мел дола хьалаш вІаштІехьдаьхад царна даьхено. Кердача къилбаседакорейски гражданех ши эзари ах эзари гаргарча сага правительственни совгІаташ деннад цу шерашка. Нампхорча бесаш долча металлий завода болхлочох Пак То Суль КНДР къахьегама Турпал хиннав.

ТЕШАМЕ ЙОАЦА МАНЕВРАШ

ЛОНДОН, 13 январь. (ТАСС). Оборона министерства селхан бакъдир английски бомбардировщикаш Къилбаседен Австрале латтаргья яха хоамаш.

Министерства викало аьлар, английски бомбардировщикаш хьалхагІа а ихай Австрале манёвраш яр духьа. Цхьабакъда, моттигерча из зийнараша белгалдоах, укх шера бомбардировщикаш Австрале йохийт Англе Малайзера ший герзашцара низаш совдоахача хана, яхаш.

Цу дешах австралийски оборона министерства баьча хоама тІа белгалдоаккх, английски бомбардировщикаша Австрале «йоаккхаргйола ха белгалъяь ца хилар» а австралийски фецарча тІема низашца цхьана учешешка цар дакъа лоацаргхилар а.

Дукха ха йоацаш 5 шу дизад ВІашагІкхийттача Іарбий Республике Асуански сунт йоллара балхаш дІадоладаь. Из сунт йоллар бахьан долаш карадерзадергда 2 миллион федан гаргга керда лаьтта. Асуански гидроузло хІара шера 10 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги лургья.

Сурта тІа: укхаза дІаоттаергья турбинаех цаІ.

Г. Дмитриева сурт. ТАСС фотохроника.

ТОПАШ ТОХА СУД ЯЬЙ

1942 шера ваьча, цхьаннахьа а беш болх боацаш волча, Хатуни яхача юрта вахача Чикриев Муит Дмитриевича 1963 шера 27 ноябре Ведана районе сага дог чудоацаш къиза боабир Мусаева Пола, зІамига ши йиІиг ПаьтІамати ТІауси.

КхоалагІча дийнахьа милице органаша уж хьан боабаьб гуча а даькиха, лаьцар Чикриев.

1964 шера 26 феврале Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета уголовни гІулакхий Судебни Коллеги йийлача судебни заседане Чикриева уголовни гІулакх а дийца, эггара тІехйола суд — топаш тоха суд йир цунна.

Приговор кхоачашдаьд.

АФРИКЕРА КЕРДАДАРАШ

СУДАН: Кхалнаха бокъонаш лу.

Хартумски газеташа хоам ма барра, Судански Республика министрий совето маІача нахаца нийсса мехкарча кхалнаха а хоржамаш деча дакъа лаца бокъо луш бола соцам тІайийцаб. Март бетта парламенте хургдолча хоржамашка мехка исторе чухь эггара хьалха кхадж тасса а хержа хила а бокъо еннай кхалнаха.

(АПН).

МАЛАВИ: Хьалхара пятилетка.

Мохк экономически дегІабоалабара йола пхе шера план кийчъяьй Малави яхача къоначча африкански паччахьалкхено. 45 миллион фунт стерлинг я капиталовложенеш.

Зомба яхача городе университет, Малави яхача озера гонахьа автомашиний никъ билла лерхІ. Малави яхача озера а мехка юртбоахама районашта а гаргагІа уллача Лилонве яхача городе Зомба яхача городера дІаяхьа лерхІ паччахьалкхен столица.

(АПН).

УГАНДА: Дунен халкъашта юкъера ярмарка.

Уганда столице — Кампала яхача городе 20 феврале дензз 28 феврале кхаччалца дунен халкъашта юкъера ярмарка хургья болх беш. Африкански паччахьалкхенел совгІа цига дакъа лоацаргда цхьадолча социалистически мехкаша а. Ярмарке шоай продукци гойтаргья Малхбузен Европа дуккхача фирмаша а.

(АПН)

СЛОНОВИ КОСТА БЕРЕГ: Университет хьайийлай.

Республика столице эггара хьалхара лакхара дешара заведени — Абиджански университет хьайийлай. Хьалха французски колонизатораша моттигерча «элитана» хьаяь хиннача «Лакхарча дешара центра» ларда тІа вІашагІъеллай из.

Къаман хьалхара дешара заведени — медицински училище 1962 шера республика мукъаьккха ши шу даьлча хьайийлаяр. Дукха ха йоацаш деша нах дІайийцаб кхаь шерарча педагогически курсашка а.

Цхьабакъда, къаман кадраш кийчъяра проблема университет хьаелларца мара кхоачашъяц. Занятеш цхьатарра массехк факультеташка дІайолаеннай.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

Радио: 8.15 — «Сердало» газета оагІонаш тІара. 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (нохчий меттала). 16.05 — «ГІалгІай литературе Владимир Ильич Ленин» литературни передача (гІалгІай меттала). 16.40 — Промышленноста болхлошта передача (ГІалгІай меттала). 16.55 — «Балха тІара новкъостий эггара нийсагІа бола судахой», яха передача (эрсий меттала).

Хьажа

Телевидени: 18.25 — Дунен халкъашта юкъе латтача гІулакхий хьакъехьа къамаьл. 18.55 — «Трепангаш лувцархой» документальни фильм. 19.05 — СССР Халкъий музыка. 19.35 — Киножурнал. 19.45 — Советски илле исторе тІара. 20.20 — Берашта дола мультфильм. 20.45 — «Форда йисте салаІар» яха художественни фильм. 22.00 — Эстрадни представлени.

Дага кхабалаш: хьалхагІа — ала, тІаккха — газ! ЦІенош дІоахдеча газ чуйиллача а кхерамзлен автоматика а йолаш йола горелкаш йоахкача а пишкех пайда эцара

Бокъонаш

1. Пишк лотаяле хьалхагІа цІагІа фо чукхетийтанза даргдац, пишка юххерча газопровода тІареи горелкашта хьалхашкареи кранаш дІакъайлайий хьажа а тунгилгех доалла аьшки пишка кІалхара наІарилги хьаелла а еза.

2. Пишко фо хьалъозий хьажа, цу гІулакха биткъига каьхата оасилг чухьежа бІалг боаллача Іурга дІатІахьу. Нагахьа санна фо хьалъозаш хуле каьхатилг чухьежа бІалг боаллача Іурга дІатІалатаргда е чухнахьа дІачуувзадергда из. Нагахьа санна чухьежа бІалг боаллача Іурга каьхатил дІатІалеташ е чухнахьа чуувзадеш ца хуле, газаца летаю пишк цхьаккха дича а хьалсага мегаргьяц.

3. Хьаелла счетчика юххереи пишка юххерча газопровода тІареи кран. Хьоарчадаь каьхатилг лота а дийя, чухьежа бІалг боаллача Іурга чу гІолла запальника из дІатІа а хьой электромагнитни клапана кнопкана чІоагІа пІелг дІатІатоІабе. ТІаккха запальника массе Іурга чура газ лотаялз еза.

4. Цхьа минут яьннача гІолла клапан дІахеца, бокъонца запальника массе Іургашка газ йоагаш йий хьажа. Нагахьа санна кнопка дІахийцачул тІехьагІа запальник йойя, шиъ-кхо минут яьннача гІолла, вешта аьлча пишка чу фо чукхетийтачул тІехьагІа цІаькха а хьаллотае запальника горелка.

5. Горелкана хьалхашкара газови кран хьаелла, хьаухаш йола газ горелка массе Іурга чу алабаьнна йоагаш йий хьажа, горелка чура йоага газ нийсъе фо дукхеи кІезигеи чухийта регулятор дІахьовзаярца а тунгилгах доаллача аьшкага фо хьалозийтарца а.

6. Пишк йоагача хана газ мишта йоаг хьежа чухьежаш бола бІалг юкъ-юкъе хьа а беллаш. БІарг лакха саг воацаш ма йита йоагаш йола пишк.

7. Пишк сов йІоах ца ялийтареи зулам далар кхерам болча тайпара из ца лелхийтареи духьа пишка тІехнахьара оагІув 80 градусал дукхагІа йІоах ма ялийта.

8. Квартира йІоахъяь даьначул тІехьагІа, горелкана хьалхашкара крани пишка юххера газопровода тІара крани дІакъовла, дІакъовла тунгилгах доалла аьшки пишка кІалхара наІарилги. Бийсанна Іодувшачеи квартирера шоаш дІадолхачеи хана счетчикана юххера кран дІакъовла.

9. Газ хьаухаш хуле (эккхе, пожар хуле) счетчика юххера кран сиха дІакъовла, 0,4 телефон а техе аварийни служба хьаеха.

10. Газови оборудовани вІаштІехьйоацаш яле эксплуатационни конторага телефон тоха.

«Чечинггаза» трест.

Город Грозне, Катаяма поселке, Энтузиастий улицагІа, № 216, яхаш йолча гражданкас **Шатеева** Анна Сергеевнас суде деннад Урус-Мартана района, Алхан - Юрт, Надтеречная улицагІа, № 4, вахаш волча шийна марагара **Шатеев** Иван Михайловичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

Город Грозне, Старый поселке, 34-ча корпусе № 1 йолча квартире, вахаш волча гражданина **Панигрибко** Леонид Кирилловича суде деннад город Грозне, Новая Катаяма, Римский-Корсакова улицагІа, 3, квартира 37, яхаш йола ший сесаг **Панигрибко** Валентина Федоровна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Старопромысловски района халкъа суде.

Город Грозне, Победа проспектагІа, 5, кв. 10 вахаш волча гражданина **Хункаев** Закречун Махьмада суде деннад цигта яхаш йола ший сесаг **Хункаева** Пахрутдина Халисат ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦІеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции.

СФ05020. Заказ № 467.